

UPPLEVELSE AV KONST I VÅRDMILJÖ

En litteraturöversikt

EXPERIENCE OF ART IN THE HEALTHCARE ENVIRONMENT

A Literature Review

Sjuksköterskeprogrammet 180 högskolepoäng

Självständigt arbete, 15 högskolepoäng

Examinationsdatum: 2023-10-27

Kurs: V5KEXA

Författare: Claudia Jonas

Handledare: Camilla Tomaszewski

Examinator: Catharina Ahlin

SAMMANFATTNING

Bakgrund

Sjukhusmiljöer karaktäriseras ofta som kalla och opersonliga, med begränsat utrymme för mellanmänskliga möten. En av sjuksköterskans kärnkompetenser är personcentrerad vård där konst kan användas som främjande redskap i mötet med patienten. Inom ramen för mötet mellan patient och vårdgivare spelar konsten en betydelsefull roll, där den fungerar som ett stöd i kommunikationen, vilket i sin tur främjar en hälsofrämjande interaktion. Mot bakgrund av detta finns det ett behov av att utforska patienters upplevelser av konst i vårdmiljön för att skapa en djupare förståelse för konstens betydelse och dess potential att förbättra vårdmiljön, patientmötet och patienters välbefinnande inom hälso- och sjukvården.

Syfte

Syftet var att belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön.

Metod

En icke-systematisk litteraturoversikt, baserad på 15 vetenskapliga originalartiklar med en kvalitativ och kvantitativ ansats. För att samla in relevanta artiklar, utfördes sökningar i databaserna PubMed och CINAHL med olika kombinationer av söktermer. Därefter genomgick samtliga inkluderade artiklar en kvalitetsgranskning enligt Sophiahemmet Högskolas bedömningsunderlag för vetenskaplig klassificering och kvalitet. Resultatet sammanställdes och analyserades med en integrerad dataanalys.

Resultat

I sammanställningen av resultatet identifierades fyra kategorier: *Skapar emotionellt välbefinnande som ger stöd*, *Främjar samtal och interaktioner* och *Uppmuntrar till reflektion och ger distraktion* samt *Främjar känsla av hopp och kontroll*. Resultaten påvisade konstens signifikanta roll inom vården, inte enbart som en estetisk komponent utan även som en betydelsefull resurs som främjar patienternas välbefinnande. Den bidrar till ökad möjlighet till kommunikation, uppmuntrar reflektion, ger distraktion, samt skapar en känsla av hopp och kontroll.

Slutsats

Denna litteraturoversikt visar att integreringen av konst i vårdmiljön är en värdefull insats med potential att förbättra patienternas totala upplevelse av vården och deras övergripande hälsa och välbefinnande. Detta understryker vikten av att fortsätta forska inom området och främja användningen av konst inom vården för att skapa en mer stödjande och givande vårdmiljö.

Nyckelord: Fotografier, Konst, Målningar, Patientupplevelse, Sjukhusmiljö

ABSTRACT

Background

Hospital environments are often characterized as cold and impersonal, with limited space for interpersonal interactions. One of the core competencies of nursing is person-centered care, where art can be used as a facilitating tool in patient encounters. Within the context of the interaction between patients and healthcare providers, art plays a significant role, serving as support in communication, thereby promoting health-improving interactions. Against this backdrop, there is a need to explore patients' experiences of art in healthcare settings, in order to gain a deeper understanding of the significance of art and its potential to improve the healthcare environment, patient encounters, and patients' well-being within the healthcare sector.

Aim

The aim was to highlight the patient's experience of art in the healthcare environment.

Method

A non-systematic literature review, based on 15 scientific original articles with both qualitative and quantitative approaches. To collect relevant articles, a search was conducted in the PubMed and CINAHL databases using various combinations of search terms. Subsequently, all included articles underwent a quality assessment following the evaluation criteria outlined by Sophiahemmet University for scientific classification and quality. The results were compiled and analyzed through an integrated data analysis process.

Results

In the results summary, four distinct categories emerged: *Creates emotional well-being that provides support*, *Promotes conversations and interactions*, *Encourages reflection and provides distraction*, and *Fosters a sense of hope and control*. These findings underscored the significant role of art in healthcare, not only as an aesthetic component, but also as a valuable resource that enhances the well-being of patients. It contributes to increased opportunities for communication, encourages reflection, provides distraction, and fosters a sense of hope and control.

Conclusions

This literature review demonstrates that the integration of art in the healthcare environment is a valuable initiative with the potential to enhance patients' overall healthcare experience and their overall health and well-being. This underscores the importance of continuing to research and promote the use of art in healthcare to create a more supportive and rewarding healthcare environment.

Keywords: Art, Hospital Environment, Paintings, Patient Experience, Photographs

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
BAKGRUND	1
Hälsa.....	1
Kultur och hälsa	2
Konst	2
Hälsofrämjande omvårdnad och miljö	3
Vårdmiljö	5
Konst i vårdmiljön.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Teoretisk utgångspunkt	7
Problemformulering	7
SYFTE	8
METOD	8
Design.....	8
Urval.....	8
Datainsamling.....	10
Kvalitetsgranskning.....	14
Dataanalys	15
Forskningsetiska överväganden	15
RESULTAT	16
Skapar emotionellt välbefinnande som ger stöd	16
Främjar samtal och sociala interaktioner	18
Uppmuntrar till reflektion och ger distraktion	18
Främjar känsla av hopp och kontroll	19
DISKUSSION	20
Resultatdiskussion.....	20
Metoddiskussion.....	25
Slutsats	29
REFERENSER	31

BILAGA A-B

INLEDNING

Konst och kulturella uttryck utgör kraftfulla verktyg för att främja den existentiella dimensionen av hälsa. Genom att utforska känslor och aspekter av existens kan konsten spela en central roll i att förbättra den existentiella hälsan. Forskning har visat att individer med en stark känsla av sammanhang, vilket innebär att de uppfattar världen som begriplig, meningsfull och hanterbar, har en bättre förmåga att hantera stress och utmanande situationer (Antonovsky, 1979, s. 39–42). Även Florence Nightingale, en pionjär inom modern sjukvård, noterade redan på 1800-talet att miljövariationer, inklusive estetiskt tilltalande element, positivt påverkade patienters tillfrisknande (Nightingale, 1924, s. 73–74). Trots detta har sjukhusmiljön ofta karaktäriserats som kall och opersonlig, med begränsat utrymme för mellanmänskliga möten. En av sjuksköterskans kärnkompetenser är personcentrerad vård, där konsten kan utgöra ett användbart redskap för att främja kommunikationen med patienten. Inom ramen för mötet mellan patient och vårdgivare spelar konsten en betydelsefull roll, där den fungerar som ett stöd i kommunikationen, vilket i sin tur främjar en hälsofrämjande interaktion (Svensk sjuksköterskeförening, 2016). Med en ökad kunskap om konstens potential att interagera med patienten och förbättra patientens upplevelse av vårdmiljön inom hälso- och sjukvården finns därför intresse att i denna litteraturöversikt belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön.

BAKGRUND

Hälsa

Hälsa är ett mångfacetterat begrepp. Vid försök att definiera begreppet hälsa kan två olika utgångspunkter användas, dels det holistiska perspektivet och dels ett objektiva perspektiv. Det holistiska perspektivet betonar det individuellt upplevda tillståndet. Inom detta synsätt är hälsa inte enbart frånvaro av sjukdom, utan snarare en helhetskänsla där man kan hantera och kompensera för vissa former av lidande med olika faktorer som främjar välmående. Det objektiva perspektivet av hälsa menar att det som kan observeras och analyseras med medicinska eller sociologiska metoder avgör vad som betraktas som friskt respektive sjukt (Jerrhag, u.å.; Willman, 2009, s. 28). Enligt Världshälsoorganisationen (World Health Organisation, [WHO]) definieras hälsa som "ett tillstånd av fullständigt fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaron av sjukdom" (WHO, 2022, s. 1). Denna hälsodefinition inkluderar alltså en fysisk, mental och social dimension av hälsa till skillnad från den tidigare, snävare synen på hälsa, där hälsa enbart definierades som frånvaro av sjukdom (Hubert et al., 2011). WHO:s definition anses dock vara utopisk eftersom de flesta människor upplever att de mår bra även om de inte uppfyller alla de beskrivna hälsokriterierna (Jerrhag, u.å.). På senare år har en fjärde aspekt av hälsa introducerats, utöver de fysiska, mentala och sociala aspekterna. Denna fjärde dimension kallas vanligtvis andlig eller existentiell hälsa (Liljefors, 2022) och definieras som ett tillstånd där en individ förmår hantera vardagliga livsfrågor på ett sätt som leder till insikten om sin fulla potential, meningen och syftet med livet, samt inre uppfyllelse (Dhar et al., 2011).

Existentiell hälsa

I dagens samhälle anses hälsa vara svår att uppnå utan att ta hänsyn till den andliga dimensionen av vårt välmående. Inom den vetenskapliga världen har man framgångsrikt fastställt den positiva rollen som andliga övningar och andlighet kan spela i behandlingen av sjukdomar såsom cancer, högt blodtryck, depression och rökning (Dhar et al., 2013).

Liljefors (2022) lyfter den andliga eller existentiella dimensionen av hälsa, och understryker att begreppet "andlig" inte nödvändigtvis innebär en koppling till religion, utan snarare rör allmänna upplevelser av samhörighet och sammanhang. Den handlar om att ha en känsla av sammanhang även när livet ställs inför utmaningar, inklusive svår sjukdom. Liljefors och Alftberg (2019) anser att konstupplevelser kan bidra till förmågan att känna glädje, trots utmaningar och konfrontationer som livet ställs inför (Liljefors & Alftberg, 2019). Konsten kan ge berikande upplevelser som bidrar till individens förståelse av sig själv som någon som kan känna glädje. Genom att erbjuda patienter dessa berikande upplevelser och hjälpa dem att återupptäcka sig själva som individer som är förmögna att uppleva sådana känslomässiga och existentiella dimensioner, kan konsten enligt Liljefors (2022) spela en central roll i främjandet av existentiell hälsa. Estetiska erfarenheter har visat sig kunna förändra en persons självförståelse och deras relation till omvärlden (Liljefors, 2022). Filosofer som Martin Seel (2014) delar denna syn och menar att mötet med ett konstverk skärper individens uppmärksamhet och möjliggör en fördjupad utforskning av tillvaron, aspekter som ofta förbises i det vardagliga medvetandet. En sådan process ger individen en ny frihet att omdefiniera sin relation till världen och till sig själv (Seel, 2014). Således spelar friheten som upplevs i den estetiska upplevelsen en central roll för förmågan att definiera sig själv och sin hälsa i en mer omfattande mening, vilket korrelerar väl med idén om existentiell hälsa (Liljefors, 2022).

Kultur och hälsa

Konst och kulturella uttryck har föreslagits som en väg att främja den existentiella dimensionen av hälsa (Liljefors, 2022). Kultur, sett ur ett kulturanthropologiskt perspektiv, omfattar en populations tankar, handlingar, och omgivande förhållanden, vilket studerades av 1800-talets antropologer och etnologer. Förståelsen av kulturbegreppet tillåter komplexa analyser och har senare specifikt inkluderat socioekonomiska förhållanden, kulturella produkter och historiska interaktioner (Järv et al., u.å.). En annan aspekt av begreppet kultur involverar konst och finkultur, vilket är den mest allmänna definitionen. Denna definition exkluderar vissa mänskliga uttryck baserat på samhällets värderingar (Järv et al., u.å.). Rothman (2014) beskriver kultur som ett komplicerat ord som går bortom sina definitioner.

Enligt Raymond Williams (1985, s. 87–89) har begreppet "kultur" tre olika betydelser: det kan vara en process av individuell berikning, som när vi beskriver någon som "kulturell"; det kan även syfta på en grups "specifika sätt att leva", som när vi diskuterar fransk kultur, företagskultur eller mångkulturalism; och slutligen kan det referera till en aktivitet, som involverar museer, konserter, böcker och filmer som kan främjas av ett kulturdepartement.

Konst

Konst är ett grundbegrepp inom konstforskning, konstteori och estetik. Begreppet "konst" har en bred och mångfacetterad innebörd. Det är ett svårdefinierat begrepp som inte enbart har en enhetlig tolkning, utan snarare flera olika perspektiv (Hermerén & Sandström, u.å.).

Enligt Adajian (2022) definieras konst av flera väsentliga aspekter. Bland annat ska konstverk skapas med avsikt att väcka estetiskt intresse och vara förståeliga, även för personer utanför sin kultur. Konst kan ha olika syften, inklusive estetiska och normativa dimensioner, och den kan påverka moral och politik. Konst är dynamisk och utvecklas över

tid genom nya genrer, stilar och normer. Konst begränsas inte till traditionella konstverk; den kan även ses i naturliga fenomen och abstrakta koncept.

Nationalencyklopedins definition av konst är ”kulturyttring vars utförande kräver särskild kunskap och förmåga att bruka denna med personlig behärskning och individuell anpassning till situation och avsikter” (Nationalencyklopedin, u.å., första stycket), vilken kan vara till hjälp för att konkretisera begreppet. I en bredare bemärkelse kan ordet konst också användas för att beskriva en form av färdighet inom olika områden. I en mer specifik mening syftar det på olika former av estetisk verksamhet. När begreppet används utan närmare specificering, avser det i synnerhet bildkonst, och eventuellt inkluderas även arkitektur och konsthantverk (Hermerén & Sandström, u.å.).

Diskussionen kring konstbegreppet har omfattat både dess innehåll och dess omfattning. Det har debatterats om behovet av att definiera konstbegreppet och, i så fall, vilka syften en sådan definition skulle tjäna. Frågan om det finns flera olika konstbegrepp och hur dessa eventuellt förhåller sig till varandra har också varit föremål för debatt. Dessutom har det diskuterats vad som karakteriserar konst och huruvida det finns flera definierande egenskaper samt i vilken utsträckning dessa är påverkade av kultur (Hermerén & Sandström, u.å.).

Hälsofrämjande omvårdnad och miljö

Hälsofrämjande omvårdnad innebär att utgå från individens förmåga, möjligheter och livssituation i mötet mellan patient och vårdgivare. Individens hälsa kan förbättras genom förebyggande insatser vid risk för ohälsa, samt genom hälsofrämjande insatser för att förkorta en sjukdomsperiod eller lindra sjukdomens grad (Region Stockholm, u.å.).

Ett av de sex gemensamma kriterierna för en profession är att den vilar på en vetenskaplig grund i form av ett eget kunskapsområde. Sjuksköterskans kunskapsområde är omvårdnad, vilket omfattar både det vetenskapliga kunskapsområdet och det patientnära arbetet (Svensk sjuksköterskeförening, 2009). Ett grundläggande antagande inom disciplinen är att omvårdnad sker på personnivå, med en humanistisk grundsyn där patient och vårdare möts i ett partnerskap med ömsesidig respekt. Mötet är ett av de bärande begreppen i Svensk Sjuksköterskeförenings värdegrund för omvårdnad, där patientberättelsen som kommer fram i mötet beskrivs som en förutsättning för sjuksköterskan att bedriva en personcentrerad vård (Svensk sjuksköterskeförening, 2016). Trots detta karakteriseras den fysiska sjukhusmiljön som aidentifierad och steril med brist på utrymme för möten, både mellan patienter och mellan patienter och vårdare (Svensk sjuksköterskeförening, 2010).

Personcentrerad omvårdnad handlar också om att stödja personer och deras närstående i att hantera förändrade livssituationer. Genom att visa intresse för patientens situation kan sjuksköterskan stärka och uppmuntra patientens delaktighet. Hälsofrämjande omvårdnad betonar vikten av att patienten har förtroende, förståelse och känsla av kontroll, särskilt när det gäller livsstilsförändringar. Tankar och känslor har en nära koppling till fysiologiska reaktioner, och ett hälsofrämjande möte kan bidra till att stärka patientens förmåga till läkning (Svensk Sjuksköterskeförening, 2020).

En välkomnande vårdmiljö kan vara avgörande för att främja god kommunikation mellan sjuksköterska och patient samt för att uppnå bra vårdresultat. Mastors beskriver att goda upplevelser av vården börjar med en välkomnande miljö (Mastors, 2018). Gilmour (2006) skriver om vikten av att skapa en känsla av hemlika förhållanden i slutenvårdsmiljöer.

Genom att sjuksköterskor arbetade aktivt med att skapa en hemliknande atmosfär på sjukhuset kunde en mer personcentrerad vård uppnås. Patienterna upplevde miljön som omsorgsfull och bekant, och mötet och relationen mellan patient och vårdgivare förstärktes.

Wikström (2010) beskriver hur konst kan användas som ett redskap för att främja personcentrerad vård, som en del av hälsofrämjande arbete. Att använda konst som ett kommunikativt redskap, för att främja och underlätta för samtalet och mötet mellan vårdtagare och vårdgivare lyfts i artikeln. För att säkerställa att bildmaterialet effektivt stimulerar dialog och ger meningsfulla incitament finns enligt Wikström två viktiga faktorer som bör beaktas. Den första faktorn är av konstpsykologisk natur och kan kallas "trygghetsfaktorn". Det innebär att betraktaren bör kunna välja en eller flera bilder som de sannolikt kommer att vara angelägna om att diskutera. Den andra faktorn har pedagogisk karaktär och utgörs av tre riktlinjer som utformas för att uppmuntra och stimulera deltagarna till dialog. När ord inte räcker till för att beskriva komplexa sinnestillstånd och händelser kan bilder vara ett kraftfullt verktyg som når djupt in i vårt minne.

I en annan artikel av Wikström (2003), beskrivs hälso- och sjukvårdspersonalens erfarenheter av visuell konst som ett samtalsverktyg med äldre personer, för att lyfta fram olika ämnen att diskutera. Resultatet visade på positiva upplevelser där konversationer relaterade till målningar betraktades av hälso- och sjukvårdspersonal som ett verktyg som kunde användas på ett professionellt sätt inom omvårdnad för meningsfulla samtal med äldre personer (Wikström, 2003). Detta främjar en personcentrerad vård, där fokus ligger på individens unika förmågor, möjligheter och livssituation. Inom ramen för mötet mellan patient och vårdgivare spelar konsten en betydelsefull roll, där den fungerar som ett stöd i kommunikationen, vilket i sin tur främjar en hälsofrämjande interaktion. (Svensk Sjuksköterskeförening, 2020).

Miljö

Miljöbegreppet har olika dimensioner, inklusive atmosfär, omvärld, omgivning, medelpunkt och förhållande. Dessa dimensioner visar att miljö innefattar allt runt omkring oss. Miljöbegreppet innebär idag att människan ses i sin miljö ur ett holistiskt perspektiv, där omgivningen är det som finns närmast människan och relaterar till den större omvärlden. Omvärlden är den värld och verklighet som omger oss och vår omgivning i detta sammanhang. Atmosfären är den känsla och stämning i omgivningen som påverkar hur vi trivs och vilka förhållanden som kan uppstå. Förhållanden handlar om relationer och situationer där närhet, hänsyn och uppträdande formar människan, där människan är huvudpersonen och står i centrum för miljön. Språkbruket varierar beroende på sammanhanget och avsikten med användningen av begreppet (Ylikangas, 2015, s. 266).

Inom vårdvetenskapen har miljöbegreppet fått en utvidgad och mer omfattande betydelse där människan betraktas utifrån ett helhetsperspektiv i sin omgivning. Miljö ses i den vetenskapliga litteraturen även som ett föränderligt tillstånd, där miljön kan upplevas som både hälsofrämjande och sjukdomsbevarande (Ylikangas, 2015, s. 266).

Diskussionen om miljöns påverkan har pågått länge, och idag ser vi allt oftare termer som "läkande" och "helande" i samband med vårdmiljöer och humanistisk vård. Ursprunget till dessa begrepp kan spåras till antikens Grekland, där målet var att hjälpa människor att återhämta sig och uppnå god hälsa (Bergbom, 2014, s. 21). Redan i slutet på 1800-talet uppmärksammades miljöns påverkan på patienternas välbefinnande och återhämtning av

Nightingale. Hon betonade vikten av varierande miljöer med tillgång till solljus och naturskön utsikt som främjar tillfrisknande (Nightingale, 1924, s. 77; Wijk, 2014, s. 49).

Miljöbegreppet innefattar både den fysiska miljön och den psykosociala miljön, där den fysiska miljön handlar om allt som omger oss, såsom storlek, färg, ljus, ljud, möbler och utrustning. Den psykosociala miljön är en subjektiv upplevelse som skiljer sig från person till person. Det handlar om hur vi upplever och hur det känns att vara i olika rum och miljöer. Vikten av en god relation mellan vårdaren och patienten betonas i den sociala miljön. Båda aspekterna är att ta hänsyn till vid utformningen av en stödjande vårdmiljö (Nightingale, 1924, s. 73–75, 98; Sarvimäki & Stenbock-Hult, 1991, s. 122–124).

Procentprogram för konstnärlig gestaltning

I flera länder runtom i världen har konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer blivit en etablerad metod för att finansiera konst och konstprojekt. Procentprogram för konstnärlig gestaltning innebär att en viss procent av produktionskostnaderna för offentliga byggnader används för att stödja och integrera konstnärliga inslag. Sverige är inte ensamt om att tillämpa detta koncept. Det vanligaste är att cirka en procent av produktionskostnaderna för offentliga byggnader allokeras för konstnärlig gestaltning på nationell, regional eller kommunal nivå. Denna åtgärd kan vara antingen obligatorisk enligt lag eller frivillig beroende på landets bestämmelser. Ursprunget till detta koncept kan spåras till 1930-talet då det uppstod som ett sätt att ge konstnärer möjlighet till försörjning genom uppdrag. Det syftade också till att göra konsten mer tillgänglig för allmänheten och främja gemenskap i en tid av ekonomisk osäkerhet. USA var tidiga föregångare och inkluderade konstnärlig gestaltning som en del av New Deal-programmet på 1930-talet. Genom att avsätta en procent av byggnadskostnaderna för nya statliga byggnader kunde man stärka den nationella identiteten och göra konsten tillgänglig för fler. Andra länder som Frankrike, Nederländerna, Belgien, Estland och Tyskland har också infört procentprogram för konstnärlig gestaltning med varierande procentsatser och regleringar. Dessa program syftar till att främja konst och kultur i det offentliga rummet och därigenom berika våra livsrum med kreativitet och uttryck (Statens Konstråd, u.å.).

I Sverige finns sedan år 1937 *procentsregeln* som innebär att av kostnaderna vid statlig byggnation ska minst en procent satsas på konstnärlig gestaltning. På sjukhus syns detta i vårdrum, personalutrymmen, trapphus och väntrum i form av målningar och skulpturer samt byggnadsintegrerad konst som skapats specifikt för olika sjukhus (Region Stockholm, 2022). När Nya Karolinska Solna byggdes innebar procentregeln en budget för konsten på sjukhuset på över 118 miljoner kronor. Med över 500 inköpta verk är detta Sveriges största offentliga konstinvestering någonsin (Wengström, 2019).

Vårdmiljö

Inom sjukvården syftar begreppet "vårdmiljö" till den sociala och fysiska omgivningen på en avdelning eller mottagning. En vårdmiljö som är estetiskt tilltalande kan bidra till en känsla av trivsel och skönhet, vilket i sin tur kan förbättra välbefinnandet hos de som vistas där. Den fysiska vårdmiljön kan ses som en betydande resurs eftersom dess utformning och egenskaper skapar förutsättningar för vårdarbetet. Såväl utformningen av den sociala som den fysiska miljön har en påverkan på hur patienter, deras anhöriga och vårdpersonal uppfattar kvaliteten på vården (Nationalencyklopedin, u.å.).

Avgörande för patientens upplevelse av vårdmiljön är relationerna mellan patient, vårdare, närstående och tekniken, samt miljöns atmosfär, omgivning och omvärld. Det är dessa faktorer som avgör om patienten upplever miljön som vårdande eller icke-vårdande. För att skapa en gynnsam miljö som främjar välbefinnande, trygghet och säkerhet, betonas betydelsen av faktorer som ren luft, rent vatten, personlig renlighet och en varierande miljö med inslag av konst, poesi, musik, växter samt möjligheten till en utsikt genom ett fönster (Nightingale, 1924, s. 73–77). I Fudickars et al. (2021) studie framgår att patienter i många fall föredrar figurativ konst och naturvyer i vårdmiljön. Nightingale påstod att ”så lite som vi vet om hur vi påverkas av form, färg och ljus, vet vi detta: de har en faktisk fysisk effekt” (Nightingale, 1924, s.74). Hon beskrev även att ”Mångfalden av former och den lysande färgen i de objekt som presenteras för patienter är faktiska medel för återhämtning” (Nightingale, 1924, s.74).

För att skapa en vårdande miljö är det nödvändigt att se den i sin helhet och det krävs kunskap om sin roll i den. Detta för att kunna skapa optimala förhållanden för att främja trygghet, lugn och delaktighet hos patienter och närstående, samt främja arbetsglädje och tillfredsställelse hos vårdare (Ylikangas, 2015, s. 275). Vård och vårdande involverar att främja patienternas välbefinnande genom att skapa en miljö som är helande och stimulerande. Detta åstadkoms genom noggrant utformad arkitektur och utsmyckningar som främjar närvaro av familjen, privathet och ger patienterna en känsla av kontroll (Bergbom, 2014, s. 20).

Sjuksköterskan ska se omgivningens utformning och innehåll som en del av planeringen av omvårdnad, genomförande och utvärdering. Vidare ska sjuksköterskan aktivt kunna använda miljön för att maximera förutsättningarna för att patienten ska uppleva hälsa. Den vårdande miljön skapar förutsättningar för patientens möjlighet till återhämtning, tillfrisknande, hälsa och välbefinnande (Ylikangas, 2015, s. 275).

konst har genom tiderna utgjort en central del av den mänskliga och samhälleliga utvecklingen. Ursprunget till visuell konst kan spåras tillbaka till den paleontologiska människans grotta och har sedan dess haft en betydande plats i människors liv. Konsten på sjukhus kan dateras till 1300-talets kyrkoaktivitet. Vid den tiden avbildade konsten ofta teman relaterade till frälsning och fördömelse. Den konst som idag pryder våra sjukhus fyller sedan 1900-talet inte bara dekorativt syfte, utan den betraktas även för sina terapeutiska effekter (Wikström, 2014, s. 219–220).

Ända sedan de första sjukhusen växte fram under senmedeltiden, då klostren utökade sina sjukstugor och offentliga sjukhus öppnades (Ciliers et al., 2002), har traditionen kring att integrera konsten i vårdmiljön funnits (Pevsner, 1979). Dess terapeutiska egenskaper lyftes fram som själavårdande, och sjukhusen utgjorde en offentlig plats för åskådliggörande av konst långt innan konstmuseerna fick den rollen (Cork, 2012). Sveriges tradition av att utforma sjukhus och andra vårdmiljöer med konst utgår från en övertygelse om att vårdmiljön och dess utformning har en positiv inverkan på upplevelsen av att vara där. Förväntningar finns på att konsten, genom att skapa en harmonisk vårdmiljö, ska bidra till allt från välmående till tillfrisknande hos patienterna (Wik, 2015). I samband med kvalitativa samtal inom olika vårdmiljöer uttryckte patienter sin övertygelse om att konsten spelar en avgörande roll, enligt Wik (2015). De menade att om inte konsten fanns så skulle bara själva vårdapparaten finnas kvar (Wik, 2015).

Wik (2015) beskriver konstens funktion i vårdmiljön som mångsidig, att den sträcker sig från att skapa en harmonisk atmosfär och främja välbefinnande till att ha potential att påverka patienters tillfrisknande. Intresset och forskningen om vårdmiljöns betydelse och konstens roll i den växer och det finns utrymme för en bredare förståelse av konst och kultur inom vårdmiljön.

Teoretisk utgångspunkt

Antonovskys teori om känsla av sammanhang (KASAM) har använts som en teoretisk utgångspunkt i detta arbete (Antonovsky, 2001, s. 38–41). Konst, såsom måleri, drama, dans och musik, var en del av vardagen i antikens Grekland. Särskilda kurorter upprättades på vackra platser, där patienter erbjöds underhållning genom teater och musik (Wikström, 2010). Aristoteles lyfte fram konstens betydelse för både psykiskt välbefinnande och fysisk hälsa, och denna koppling har varit närvarande i människans historia ända fram till dagens forskning (Wikström, 2010). Antonovskys teori grundar sig på idén att hälsa uppstår när individen känner en känsla av sammanhang (KASAM) (Antonovsky, 2001, s. 37). Denna modell har varit föremål för forskning och analyser, och en intressant ansats lyfts av Huss et al. (2018), som förespråkar att man kan stärka och utveckla de komponenter som utgör KASAM genom att använda konst som ett effektivt verktyg. Nedan beskrivs Antonovskys KASAM-modell för att i diskussionen utforska hur konst kan spela en roll i att främja och förstärka denna centrala aspekt av hälsa.

Antonovskys (2001, s. 38, 41) holistiska modell grundar sig på tanken att hälsa uppstår när individen upplever en känsla av sammanhang (KASAM), vilket är den centrala komponenten i det salutogena synsättet. KASAM refererar till en individs upplevelse av hur begriplig, hanterbar och meningsfull deras tillvaro är. Inom detta ramverk betonas meningsfullheten som central. Detta perspektiv innebär att personer som upplever att de förstår och ser ett sammanhang i sin tillvaro samt finner meningsfullhet i sina handlingar anses ha uppnått ett tillstånd av hälsa (Antonovsky, 2001, s. 40, 41). De tre delbegreppen begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet, skapar tillsammans en känsla av sammanhang, vilket spelar en viktig roll i hur utmaningar uppfattas i livet. Modellen går ut på att människor som upplever sig se ett sammanhang i tillvaron, och ser sina handlingar som meningsfulla, är de som har hälsa (Antonovsky, 200, s. 38–41). Beroende på förmågan att uppfatta världen som begriplig, meningsfull och hanterbar kommer individer med en stark KASAM att vara mindre benägna att känna sig hotade av stressiga situationer och kommer att vara bättre rustade att anpassa sig till dem (Eriksson & Lindström, 2005). Huss et al. (2018) menar att man kan främja och förstärka komponenterna som utgör KASAM genom att använda konst som ett verktyg.

Problemformulering

WHO definierar hälsa som "ett tillstånd av fullständigt fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaron av sjukdom". I dagens samhälle erkänns det värde som den andliga dimensionen, den existentiella dimensionen, har för hälsan. Konst och kulturella uttryck har föreslagits som ett medel för att främja den existentiella dimensionen av hälsa där konsten kan berika patienters upplevelser och hjälpa dem att utforska sina känslor och existentiella dimensioner, vilket gör konstens roll central för att främja existentiell hälsa. Individer med en stark känsla av sammanhang, det vill säga förmågan att uppfatta världen som begriplig, meningsfull och hanterbar, är mindre mottagliga för stress och har bättre förmåga att anpassa sig till stressiga situationer. Konst kan användas som ett verktyg för att

främja och stärka dessa komponenter i vårdmiljön. Intresset för vårdmiljöns betydelse och konstens roll växer, och det finns utrymme för en ökad förståelse av konst och kultur i vårdmiljön. En trivsamt vårdmiljö kan främja kommunikationen mellan sjuksköterska och patient samt förbättra vårdresultaten. Florence Nightingale observerade att miljövariationer, inklusive estetiskt tilltalande element, positivt påverkade patienters tillfrisknande och hävdade att dessa förändringar inte bara påverkade patienternas sinnestillstånd utan även deras kroppsliga välmående. Sjukhusmiljön karakteriseras ofta som kall och opersonlig med begränsat utrymme för mellanmänskliga möten, både mellan patienter och mellan patienter och vårdpersonal. Mot bakgrund av detta finns det ett behov av att utforska patienters upplevelser av konst i vårdmiljön för att skapa en djupare förståelse för konstens betydelse och dess potential att förbättra vårdmiljön och patientmötet inom hälso- och sjukvården.

SYFTE

Syftet var att belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön.

METOD

Design

Denna studie utgick från en icke-systematisk litteraturöversikt. Metoden användes för att granska befintlig vetenskaplig litteratur inom det omvårdnadsrelaterade området som valdes för denna studie. En litteraturöversikt innebär att befintlig forskning studeras och sammanställs för att se över den nuvarande kunskapen inom ämnet, samtidigt som den identifierar eventuella kunskapsluckor som kan motivera till vidare forskning. Litteraturöversikten kan variera i graden av systematiskt utförande (Kristensson, 2014, 150–153). Genom att definiera en tydlig problemformulering och ett klart syfte, avgörs vilken typ av litteraturöversikt som är mest lämplig att utföra (Segesten, 2022b, s. 142).

En icke-systematisk litteraturöversikt innebär en sammanställning av relevant kunskap från ett urval av vetenskapliga artiklar, utvalda av författaren själv. Denna metod är mer begränsad och tidsbesparande än en systematisk litteraturöversikt, där all tillgänglig forskning inom ämnet granskas (Kristensson, 2014, 150–153). Analysen och sammanställningen av de utvalda artiklarna ger insikter om hur området tidigare har utforskats och identifierar eventuella kunskapsluckor. Denna kunskap kan sedan användas för att informera och förbättra det praktiska omvårdnadsarbetet (Segesten, 2022b, s. 142).

Urval

I denna litteraturöversikt har urvalsprocessen varit inriktad på att identifiera och begränsa till relevanta vetenskapliga artiklar för studien (Kristensson, 2014, s. 161–162). Detta genom tydliga avgränsningar, inklusions- och exklusionskriterier (Friberg, 2022d, s. 187–188; Kristensson, 2014, s. 18–19). Dessa är avgörande för att upprätthålla relevans för studiens syfte och för att sökprocessen ska vara reproducerbar för andra (Kristensson, 2017, s. 18).

Avgränsningar

I flertalet databaser finns olika avgränsningsalternativ tillgängliga, vilka kan vara till hjälp för att sortera bort artiklar som inte är relevanta för studiens intresseområde (Östlundh, 2022, s. 102). Avgränsningar som tillämpades i sökningen för denna studie var vetenskapligt

publicerade originalartiklar, artiklar som genomgått peer-review, artiklar skrivna på engelska eller svenska, samt ha som är publicerade mellan år 2003 och 2023.

En vetenskaplig originalartikel är en artikel som är publicerad i en vetenskaplig tidskrift och har genomgått en granskning, en så kallad peer-review. Artikeln är en primärpublikation och har inte tidigare publicerats. Att det är en originalartikel innebär att den beskriver resultatet från en vetenskaplig studie för första gången (Kristensson, 2014, s. 157). Peer-review innebär att den är publicerad i en vetenskaplig tidskrift samt att den vetenskapligt granskats och bedömts av framstående forskare inom ämnet. Peer-review-avgränsningen finns inte alltid som funktion i alla databaser, vilket innebär att informationen om artiklen är peer-reviewed eller inte måste inhämtas på annan väg. Detta kan göras antingen genom att gå till själva tidskriften eller dess webbsida artikeln publicerades i, eller via andra tidsskriftsförteckningar eller databaser (Segesten, 2022a, s. 65–68; Östlundh, 2022, s. 104).

Att avgränsa sökningen till artiklar skrivna på engelska och svenska var relevant då författaren behärskar dessa språk. Även om viss forskning fortfarande publiceras på andra språk så har engelska blivit det officiella språket inom vetenskapen. Detta innebär att en avgränsning till enbart svenska blir irrelevant eftersom det skulle resultera i ett betydligt begränsat antal träffar (Segesten, 2022a, s. 67; Östlundh, 2022, s. 102).

Forskningen som inkluderas bör vara så aktuell som möjligt, samtidigt som en hög kvalitet ska upprätthållas på de valda studierna. Beslutet om vilken tidsperiod som är lämplig beror på forskningsämnet och problemformuleringen samt syftet. Med hänsyn till detta och den specifika situationen bör författaren göra en övervägning av tidsramen (Kristensson, 2014, 162). Med detta i åtanke omfattade sökningarna en tidsperiod på 20 år, för att erhålla fler relevanta vetenskapliga artiklar.

Inklusionskriterier

Inklusionskriterier omfattade vuxna personer över 18 år, av båda könen. För att skapa en omfattande översikt av ämnet och för att förstå forskningslandskapet inom det, inkluderades artiklar med både kvalitativ och kvantitativ ansats (Forsberg & Wengström, 2016, s. 47). Kvalitativ forskning används för att undersöka och förstå människors upplevelser och perspektiv i samband med ett specifikt fenomen, medan kvantitativ forskning inriktar sig på att objektivt analysera samband eller effekter relaterade till ett fenomen, genom användning av standardiserade mätmetoder och statistik (Kristensson, 2014, s. 56, 116).

För att litteraturöversikten skulle överensstämma med sitt syfte (Kristensson, 2014, s. 158) inkluderades endast de artiklar som belyser patienters perspektiv och deras upplevelser av konst i vårdmiljön. Vidare specificerades vårdmiljön för denna översikt som sjukhus. Konst som inkluderades innefattade visuell konst, i form av video, tryckta eller digitalt presenterade fotografier samt målningar, ritningar, originaltryck och skulpturala verk. Samtliga länder inkluderades.

Exklusionskriterier

Exklusionskriterierna innefattade artiklar som enbart fokuserade på vårdpersonalens perspektiv i stället för att belysa patienters upplevelser av konst i vårdmiljön. Vidare exkluderades artiklar som inkluderade barn och ungdomar under 18 år samt alla former av konst som inte tillhörde kategorin visuell konst, i form av video, tryckta eller digitalt presenterade fotografier samt målningar, ritningar, originaltryck och skulpturala verk.

Artiklar som i sitt innehåll främst behandlade specifika patientgrupper med sjukdomar såsom demens, Parkinson eller stroke exkluderades från litteraturöversikten. Detta beslut grundades på behovet av att säkerställa att de inkluderade artiklarna var relevanta för det övergripande syftet och omfattade patienters perspektiv och upplevelser av konst i en bredare vårdmiljö, snarare än att vara begränsade till specifika sjukdomsfall.

Artiklar som i titeln tydligt indikerade att de behandlade konstterapi-sessioner och interventioner, snarare än konstterapi i form av utställd konst, uteslöts från urvalet. Detta beslut grundades på behovet av att fokusera på artiklar som var specifikt inriktade på patienters upplevelser av konst i vårdmiljön, snarare än terapi-sessioner och dess effekt i sig.

I enlighet med Kristensson (2014, s. 157) exkluderades reviewartiklar, det vill säga översiktsartiklar.

Datansamling

Datansamlingen påbörjades i september 2023. Denna process dokumenterades för att den sökstrategi som slutligen användes för studien kunde redovisas klart och tydligt (Kristensson, 2014, s. 158).

I akademiska databaser är det inte möjligt att utföra sökningar baserade på ordens innebörd eller att använda frågor eller fullständiga meningar. Av den anledningen krävs det att enskilda nyckelord identifieras och kombineras på ett strategiskt sätt för att uppnå önskade resultat (Östlundh, 2022, s. 90). Genom att planera en sökstrategi blev det möjligt att systematiskt samla in litteratur från olika databaser (Kristensson, 2014, s. 158). Enligt Rosén (2017, s. 381) går den optimala sökstrategin ut på att inkludera så många studier som möjligt, utan att få med för många irrelevanta studier. Datasökningen inleddes med en bred sökning som omfattade många sökord och relevanta avgränsningar, och därefter justerades sökstrategin efter behov. Vidare användes Svensk MeSH för att identifiera lämpliga sökord på engelska. Väsentliga bärande begrepp utifrån studiens syfte identifierades och dokumenterades. Dessa inkluderade begreppen "Art", "Art Therapy", "Hospitals", "Patient" och "Experience". En effektiv sökstrategi utformades, och ytterligare relevanta sökord identifierades, vilket resulterade i en utökning av sökordlistan (Östlundh, 2022, s. 83).

Sökningar i databaserna PubMed och CINAHL (Cumulative Index to Nursing and Allied Health) genomfördes för att hitta artiklar som var relevanta för studien. PubMed är enligt Kristensson (2014, s. 159) den största databasen och publicerar främst artiklar inom medicinska vetenskaper, men även inom omvårdnad. I databasen CINAHL tillhandahålls artiklar inom framför allt omvårdnadsforskning, men också inom sjukgymnastik och arbetsterapi (Forsberg & Wengström, 2016, s. 65).

Sökningarna genomfördes i enlighet med Kristensson (2014, s. 160) med hjälp av indexord från databasernas ordlistor. Medical Subject Headings [MeSH] i form av MeSH-termer användes i PubMed och Subject heading lists användes i CINAHL. Indexord fungerar som nyckelord som alla artiklar som finns i en databas tilldelas baserat på vad artikeln handlar om. Dessa underlättar artikelsökningen genom att den därmed blir mer specifik för intresseområdet (Kristensson, 2014, s.160). De begrepp som inte fanns indexerade söktes i stället i fritext i titel/abstract, vilket genererade fler artiklar. Detta då begreppen inte är bundna till indexord, vilket ökar sökningens känslighet och minskar sökningens specificitet

(Kristensson, 2014, s. 161). För att bredda sökningen i fritext söktes delar av ord genom att använda trunkering. Vid användning av trunkering skrivs endast ordstammen av ett ord ut, följt av en asterisk*, exempelvis *patient**, för att möjliggöra träffar på dokument som innehåller ordets alla olika böjningsformer (Östlundh, 2022, s. 94).

Söktermerna kombinerades sedan med hjälp av de Booleska sökoperatörerna AND och OR. OR användes för att skapa sökblock och få träff på någon eller flera av termerna inom ett sökblock. AND användes för att kombinera och koppla ihop sökblock (Kristensson, 2014, s. 161). Sökblocken skapades i de olika baserna var för sig, för att sedan kunna sparas ned till sökhistoriken. De sparade sökblocken kunde sedan kombineras effektivt genom sökoperanden AND (Östlundh, 2022, s. 99–100).

Totalt genomfördes två sökningar (se tabell 1), varav en sökning i databasen PubMed och en sökning i databasen CINAHL, samt 32 manuella sökningar. För samtliga sökningar fastställdes följande begränsningar: artiklar publicerade mellan åren 2003 och 2023, studier skrivna på antingen engelska eller svenska, samt deltagare som var vuxna och över 18 år. Vid sökningen i CINAHL introducerades även begränsningen peer-review.

Första sökningen genomfördes i databasen PubMed. Ett block skapades med MeSH-termer *art*, *art therapy*, samt sökord i fritext, *visual art*, *painting**. Vidare skapades ett andra block med MeSH-termer *environment design*, *interior design and furnishings*, *health facility environment*, *hospitals*, *hospital departments*, *hospitalization*, *patients*, samt sökord i fritext, *hospital**, *patient**. Ett tredje block skapades med MeSH-termer *emotions*, *patient satisfaction*, *treatment outcome*, *quality of life*, samt sökord i fritext, *well-being*, *wellbeing*, *experience**, *health outcome*. Sökblocken kombinerades sedan med "AND". Sökningen genererade 545 artiklar, varav nio artiklar inkluderades i resultatet.

Andra sökningen genomfördes i databasen CINAHL. Ett block skapades med Subject Heading termer *Art+*, *Art Therapy* och sökord i fritext, *visual art*, *painting**. Ett andra block skapades med Subject Heading termer *Health Facility Environment*, *Interior Design and Furnishings+*, *Hospitals+*, *Health Facility Departments+*, *Hospitalization+*, *Patients+* och sökord i fritext *hospital**, *patient**. Ett sista sökblock skapades med Subject Heading termer *Emotions+*, *Patient Satisfaction+*, *Treatment Outcomes+*, *Quality of Life+*, *Outcomes (Health Care)+* och sökord i fritext *experience**, *well-being*, *wellbeing*, *health outcome*. Sökningen genererade 475 artiklar, varav fem artiklar inkluderades i resultatet.

I enlighet med Östlundh (2022, s. 101, 102) genomfördes en granskning av litteraturen i flera steg. I det första steget gjordes en initial utvärdering av artiklarna baserat på deras titlar. Samtliga titlar granskades för att ge författaren en första inblick i vilka artiklar som var av intresse för en mer ingående läsning. I nästa steg gjordes en granskning av abstrakten för de utvalda artiklarna (Östlundh, 2022, s. 101, 102). Artiklar som inte direkt bidrog till syftet sållades bort, medan de artiklar som bedömdes vara relevanta till syfte, inklusions- och exklusionskriterier, valdes ut. Dessa skrevs sedan ut i fulltext och lästes igenom. Totalt inkluderades 23 artiklar i detta skede. Slutligen utfördes ett sista urval på 15 vetenskapliga artiklar för att besvara syftet med litteraturoversikten (se Tabell 1) (Kristensson, 2014, s. 164).

Tabell 1 Redovisning av datainsamling i PubMed och CINAHL.

Datum Databas	Sökord	Avgränsningar	Antal träffar	Antal lästa abstrakt	Antal lästa artiklar	Antal inkludera de artiklar
070923 PubMed	"art"[MeSH Terms] OR "art therapy"[MeSH Terms] OR "visual art"[Title/Abstract] OR painting*[Title/Abstract] AND "environment design"[MeSH Terms] OR "interior design and furnishings"[MeSH Terms] OR "health facility environment"[MeSH Terms] OR "hospitals"[MeSH Terms] OR "hospital departments"[MeSH Terms] OR "hospitalization"[MeSH Terms] OR "patients"[MeSH Terms] OR hospital*[Title/Abstract] OR patient*[Title/Abstract] AND "emotions"[MeSH Terms] OR "patient satisfaction"[MeSH Terms] OR "treatment outcome"[MeSH Terms] OR "quality of life"[MeSH Terms] OR "well being"[Title/Abstract] OR "wellbeing"[Title/Abstract] OR experience*[Title/Abstract] OR "health outcome"[Title/Abstract] AND english[Filter] AND alladult[Filter]	20 år Engelska Svenska Vuxna över 18 år	545	50	12	9
110923 CINAHL	MH "Art+" OR MH "Art Therapy" OR visual art OR painting* AND MH "Health Facility Environment"	20 år Engelska Svenska Vuxna över 18 år Peer-Review	475	31 (Exklusive 5 dubletter från sökning 1)	9	5

	OR MH "Interior Design and Furnishings+" OR MH "Hospitals+" OR MH "Health Facility Departments+ " OR MH "Hospitalization+ " OR MH "Patients+ " OR hospital* OR patient* AND MH "Emotions+ " OR MH "Patient Satisfaction+ " OR MH "Treatment Outcomes+ " OR MH "Quality of Life+ " OR MH "Outcomes (Health Care)+ " OR experience* OR well-being OR wellbeing OR health outcome					
Manuell sökning			4	4	2	1
TOTALT			1050	85	23	15

Manuell sökning

Med hänsyn till risken för att de initiala sökningarna inte genererade all relevant litteratur utfördes även 32 manuella sökningar. Dessa sökningar genomfördes genom så kallad snowballing. Snowballing innebär att använda referenslistor och rekommendationer från PubMed om liknande artiklar till de som redan hittats i tidigare sökningar för att hitta ytterligare relevant litteratur (Kristensson, 2014, s. 158–159). Den manuella sökningen gjordes genom funktionen ”find similar articles” i CINAHL och ”similar articles” i PubMed, samt genom att granska referenslistor i redan utvalda artiklar. En relevant artikel hittades (Catissi et al., 2023) genom granskning av en redan inkluderad artikels referenslista, som inkluderades i resultatet för denna litteraturöversikt.

Kvalitetsgranskning

Efter genomförd granskning av litteraturen i flera steg, där artiklar som inte direkt bidrog till syftet sållades bort, medan de artiklar som bedömdes vara relevanta till syfte, inklusions- och exklusionskriterier valdes ut, gjordes en mer ingående granskning och kvalitetsbedömning av de utvalda artiklarna (Östlundh, 2022, s. 101–102).

För att bedöma artiklarnas kvalitet genomfördes en granskning i enlighet med riktlinjerna från Sophiahemmet Högskolas bedömningsunderlag för vetenskaplig klassificering och kvalitet (Berg et al., 1999; Willman et al., 2016) (bilaga A). Syftet med granskningen var att få en fördjupad förståelse av varje enskild artikels innehåll och utifrån denna bedöma om artiklarna var förenliga med studiens syfte och om de höll tillräckligt hög vetenskaplig kvalitet (Friberg, 2022c, s. 54). Bedömningsmallen (Berg et al., 1999; Willman et al., 2016) består av ett antal kriterier för att utvärdera artiklarnas kvalitet och tar hänsyn till deras trovärdighet och relevans i förhållande till studiens syfte. Kriterierna är utformade för olika typer av forskningsstudier, för både kvalitativ och kvantitativ metodansats. Genom att använda bedömningsmallen (bilaga A) genomfördes en granskning som riktade sig mot att bedöma validiteten i kvantitativa studier och trovärdigheten i kvalitativa studier, samt att identifiera eventuella systematiska fel. Genom att omvandla kriterierna till frågeställningar för att underlätta bedömningsprocessen och notera hur frågorna i granskningsmallen besvarades, antingen helt, delvis eller inte alls, kunde artiklar som inte uppfyllde de höga kvalitetskraven identifieras och eventuellt uteslutas från urvalen (Kristensson, 2014, s. 165–171).

En kvalitetsgranskning av de 15 utvalda artiklarna genomfördes. Majoriteten av de valda artiklarna (åtta) hade en kvalitativ forskningsdesign. Artiklarna granskades med avseende på syftet, antalet deltagare, eventuella bortfall och en tydlig redogörelse av studiens metod, urval och resultat för att bedöma studiens trovärdighet och kvalitet (Kristensson, 2014, s. 171).

Forskningsstudier kan påverkas av bortfall, vilket kan bli problematiskt om det visar sig vara systematiskt, det vill säga om en specifik grupp av individer inom urvalsgruppen är överrepresenterad bland dem som går förlorade. Å andra sidan kan bortfallet också vara slumpmässigt (Kristensson, 2014, s.72). I denna litteraturöversikt var målgruppen inte begränsad till en specifik diagnos eller grupp, vilket innebar att bortfall inte utgjorde ett betydande problem. Enligt Henricson och Bilhult (2017, s. 115) innehåller kvalitativa studier oftast ett mindre antal deltagare jämfört med vid kvantitativa studier. Mot bakgrund av detta inkluderades studier med begränsat antal deltagare med övervägande av studiernas relevans för syftet med litteraturöversikten (Henricson & Bilhult, 2017, s. 115). För artiklar med kvantitativ studiedesign ansågs att de hade tillräckligt stort antal deltagare, ett tydligt och välformulerat syfte eller forskningsfråga som besvarades i studien, samt en detaljerad beskrivning av metoden vara avgörande för att klassificeras som tillräckligt hög kvalitet (Kristensson, 2014, s. 72–79, 171).

Artiklarna graderades på en skala från I = hög kvalitet, II = medel kvalitet, till III = låg kvalitet (Berg et al., 1999; Willman et al., 2016). Vid de tillfällen då det uppstod osäkerheter kring bedömningen av en artikel, lästes artikeln igenom på nytt och en ytterligare granskning utfördes efter att tagit avstånd från artikeln under en dag. Efter utförd granskning bedömdes nio artiklar vara av hög kvalitet (I) och sex artiklar vara av medelkvalitet (II) enligt bedömningsmallens 3-gradiga skala. Artiklarna finns redovisade i matrisen (bilaga B).

Dataanalys

En integrerad dataanalys utfördes för att systematiskt sammanställa resultaten i denna litteraturstudie. Syftet var att möjliggöra en överskådlig presentation av resultaten, och analysen genomfördes i enlighet med Kristensson (2014, s. 174), som beskriver dataanalysen i tre steg.

I det första steget genomfördes en grundlig genomläsning av de utvalda artiklarna för att identifiera övergripande likheter och skillnader i resultaten. Denna fas syftade till att skapa en övergripande förståelse av de teman som framkom i litteraturen. Olika färgpennor användes för att markera de olika teman som identifierades. I det andra steget identifierades kategorier som sammanfattade resultaten och som hade relevans för varandra över olika artiklar. Genom att gruppera resultaten i dessa kategorier kunde en mer sammanhängande och överskådlig bild av litteraturen skapas, vilket underlättade analysen av resultaten. Slutligen, i det tredje steget, sammanställdes resultaten under varje kategori med adekvata underkategorier för att ge en strukturerad översikt över de centrala teman och resultat som framkom i litteraturen. Denna metod för integrerad dataanalys möjliggjorde en systematisk presentation av de samlade resultaten i litteraturstudien (Kristensson, 2014, s. 174).

Forskningsetiska överväganden

Helgesson (2015, s. 91–95) har identifierat centrala teman inom etiska aspekter på forskning som har med människor som studieobjekt att göra. Dessa är: skydd mot skada för de som medverkar i studier, hänsyn till autonomi och personlig integritet, informerat samtycke i forskning, etisk reglering av forskning på människor och etisk prövning av forskning på människor (Helgesson, 2015, s. 91–95). Detta överensstämmer med Helsingforsdeklarationen, som formulerades 1964 och specifikt riktar sig mot medicinsk forskning som involverar människor. Deklarationen består av 35 punkter och betonar bland annat vikten av att skydda deltagarnas integritet, deras rätt till information och självbestämmande, minimering av risk för skada, avvägning mellan forskningens potentiella nytta och risken för skada, följsamhet mot aktuell lagstiftning, samt att genomgå en formell etikprövning av en oberoende kommitté. Ovanstående aspekter sammanfattas i de fyra centrala principerna: autonomiprincipen, nyttoprincipen, icke skada-principen och rättvisepincipen (Kristensson, 2014, s. 51–52). I enlighet med Etikprövningslagen (SFS 2003:460) bör forskningsansvariga se till att forskningsdeltagarnas självbestämmande och personliga integritet respekteras. Ett informerat samtycke är avgörande för att visa respekt för forskningsdeltagarnas autonomi och personliga integritet. Detta innebär att en person får all nödvändig och relevant information för att kunna ta ett informerat beslut om att delta i en forskningsstudie eller inte. Det är viktigt att skydda konfidentiell information och se till att den inte blir tillgänglig för obehöriga (Helgesson, 2015, s. 99). Det har säkerställts att de inkluderade artiklarna i denna litteraturöversikt har granskats och fått etiskt godkännande av forskningsetiska kommittéer, samt att forskningsetiska överväganden tydligt framgår i de vetenskapliga artiklarna. Artiklarna som analyserades i denna litteraturöversikt är peer-reviewed och därmed vetenskapligt granskade av andra forskare inom fältet (Kristensson, 2014, s. 157; Östlundh, 2022, s. 104).

Objektiviteten bevarades under hela processen, inklusive genomläsning, granskning och sammanställning av resultaten av de inkluderade artiklarna. Detta ansågs vara en förutsättning för att uppfylla de etiska och vetenskapliga kraven på forskning. Detta innebar att inte fabricera forskningsresultat i stället för att forska fram dem och att inte förvanska

forskningen genom att ändra de erhållna forskningsresultaten eller genom att modifiera forskningsprocessen. Samtliga artiklar som ingår i studien är författade på engelska. Ett engelskt lexikon användes som stöd under översättningsprocessen av de inkluderade artiklarna. Detta för att minimera risken för att innehållets innebörd ändrades under översättningsprocessen (Helgesson, 2015, s. 63–64). Att referera på rätt sätt och inte plagiera någon annans arbete och försöka få det att framstå som eget material, krävs för att uppfylla kraven (Kristensson, s. 25).

Vidare hänvisades till originalkällor vid användning av någon annans arbete (Helgesson, 2015, s. 66). För en tillförlitlig och systematisk hänvisning till vart informationen och resultat hämtades ifrån utfördes referenshanteringen enligt Sophiahemmet Högskolas modifierade version av American Psychological Association (APA) (Friberg, 2022b, s. 118–119). Vidare har litteraturöversikten genomgått en plagiatkontroll med hjälp av programvaran Ouriginal.

RESULTAT

Resultatet i litteraturöversikten sammanställdes utifrån de 15 vetenskapliga originalartiklar som inkluderades för att besvara syftet att belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön. Utav dessa var sju av kvantitativ design och åtta av kvalitativ design. Patientens upplevelse av konst i vårdmiljön innefattade många olika perspektiv och de presenterades utifrån fyra huvudkategorier: *Skapar emotionellt välbefinnande som ger stöd*, *Främjar samtal och interaktioner* och *Uppmuntrar till reflektion och ger distraktion* samt *Främjar känsla av hopp och kontroll*.

Skapar emotionellt välbefinnande som ger stöd

Nedan belyses konstens inverkan på ångest och patienters upplevelser av vårdmiljön. Detta presenteras i två underkategorier: *Konst som lindrar ångest* och *Konst och en vårdande miljö*.

Konst som lindrar ångest

I flertalet studier framkom att konst hade en gynnsam effekt för att lindra ångest och tillgängligheten till konst resulterade i märkbara minskningar av svår ångest (Bowen et al., 2015; Catissi et al., 2023; Iriagac et al., 2022; Lee et al., 2017; Lone et al., 2021; McCabe et al., 2013). Den minskade ångesten bidrog till en bättre sjukhusvistelse (McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Trevisani et al., 2010) och överträffade patienternas förväntningar av vården (McCabe et al., 2013). Patienterna upplevde att konsten bidrog till betydande fördelar för deras övergripande mentala välmående (Ho et al., 2015; Lone et al., 2021; Nielsen et al., 2017) och i Catissi et al. (2023) samt Niensens et al. (2017) studie förbättrade konstinterventionen patienternas välbefinnande. Den ångestdämpande effekten som konsten hade, ledde också till att patienterna upplevde sin sjukhusvistelse som bättre än förväntat (McCabe et al., 2013). Patienterna rapporterade att konsten bidrog till en betydande minskning av negativa känslor (Catissi et al., 2023; Ho et al., 2015), och det framkom särskilt att naturfotografier reducerade upplevelsen av sorg och ångest (Catissi et al., 2023). Patienter berättade att målningarna tillfälligt skiftade deras fokus och lindrade ångesten och oron, möjligen på grund av att de kunde koncentrera sig på målningens budskap i stället för att bekymra sig om sina testresultat (Ho et al., 2015).

I en av studierna noterades att patienter som hade deltagit i konstinterventionen upplevde minskad ångest vid utskrivning, sannolikt på grund av att konsten hade uppmuntrat dem att förflytta sig längre sträckor och vara mer aktiva under sjukhusvistelsen (Bowen et al., 2015).

I samband med minskade ångestnivåer hos patienter som hade tillgång till konst, noterades även en påtaglig sänkning av deras hjärtfrekvens (Gomez-Urquiza et al., 2016; Iriagac et al., 2022). I studierna (George et al., 2018; Gomez-Urquiza et al., 2016) observerades att konst inte hade någon påverkan på patienternas ångestnivåer. Det var endast när fotografier kombinerades med musik som en effektiv minskning av preoperativ ångest kunde observeras (Gomez-Urquiza et al., 2016). Konstverken i dessa studier genomgick ingen inledande förstudie för att identifiera patienters preferenser och rangordna konstverken, vilket hade genomförts i de övriga studierna. Konstverken hade inte heller valts ut baserat på tidigare forskning, med konstexperter involverade i urvalet, som också var fallet i de övriga studierna (George et al., 2018; Gomez-Urquiza et al., 2016). I stället hade i Gomez-Urquizas et al. (2016) studie en medlem från forskningsteamet personligen tagit fotografier i staden där sjukhuset var beläget.

Konstinterventioner har även en dokumenterad förmåga att minska depression enligt flera studier (Bowen et al., 2015; Lee et al., 2017; McCabe et al., 2013). Tillgängligheten till konst på sjukhuset ledde även till påtagliga minskningar av svår depression (Bowen et al., 2015). Det framkom i en studie att reflektion över konstnärliga fotografier runtom på en avdelning hjälpte patienterna att hantera den oro som sjukhusvistelsen medförde (Trevisani et al., 2010). I en annan studie framkom att fotografier bidrog till att lindra stress och stödjade patienterna i att hantera sin sjukdom och sjukhusvistelse på ett mer effektivt sätt (Gelo et al., 2015).

Konst som bidrar till återhämtning

I flera studier upplevde patienter att konsten förbättrade deras sjukhusvistelse och bidrog till en bättre vårdmiljö (George et al., 2018; Hill et al., 2020; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Trevisani et al., 2010). Patienter upplevde konsten i vårdmiljön som helande och att reflektera över konsten bidrog till deras återhämtningsprocess (Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Suter & Baylin, 2007; Trevisani et al., 2010). Fotografierna fångade deras uppmärksamhet, och att reflektera över dem hade en upplyftande effekt och bidrog till återhämtning (Ho et al., 2015; Trevisani et al., 2010). Det gav dem en paus från deras dagliga rutiner relaterade till behandlingen (Hanson et al., 2013). I flera studier upplevde patienter att konsten i rummen gav en personlig prägel åt den annars sterila sjukhusmiljön och hade en positiv inverkan på deras sinnesstämning. De noterade även att den livade upp miljön och minskade det institutionella intrycket av rummet (Hanson et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007). Patienterna uttryckte att det gjorde skillnad att väggarna var täckta med konst; annars skulle allt bara vara vitt och opersonligt. Konstverken bidrog till en förbättrad sinnesstämning genom dess förmåga att skapa gemenskap och atmosfär. Konstinterventionen bidrog till upplevelsen av säkerhet, skydd och avslappning i dagrummet, vilket inte uttrycktes under veckan utan interventionen. Under den veckan upplevde patienterna i stället dagrummen som kalla, stora, institutionella, oinspirerande och obekväma (Nielsen et al., 2017).

I två olika studier (McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017) uttryckte två patienter att rummets funktionalitet och utformning hade en större inverkan än dess estetiska egenskaper. En patient beskrev rummet som en skyddande miljö som var utformad för att vårda och behandla just honom. Att lämna rummet skulle innebära en känsla av minskad trygghet och skydd (McCabe et al., 2013).

I flera studier framkom upplevelsen av att konsten skapade en tillfällig flykt till en "bättre plats" på en emotionell nivå, där de kunde föreställa sig frihet från sjukhusets begränsningar och skymta en själv bortom sjukdomen (Gelo et al., 2015; Ho et al., 2015; McCabe et al.,

2013; Suter & Baylin, 2007). Konst bidrog till en ökad känsla av samhörighet med den yttre världen. Konsten gav möjlighet att i sinnet vara någon annanstans än på sjukhusrummet, även om det bara var för en kort stund, och tänka på något annat än sin sjukdom (Gelo et al., 2015; McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Patienter beskrev hur konsten hjälpte dem att hantera avskildhet och isolering (McCabe et al., 2013).

Främjar samtal och sociala interaktioner

Under denna kategori belyses patienternas upplevelser av konstens betydelse i att främja sociala samtal på sjukhuset.

I flera studier visade det sig att konsten fungerade som en gemensam referenspunkt och utgjorde en utmärkt startpunkt för sociala samtal, både mellan patienter och mellan patienter och deras besökare (Gelo et al., 2015; Nielsen et al., 2017; Trevisani et al., 2010). Patienterna kommenterade också att konstinterventionen främjade samtal och interaktion mellan patienter, vårdpersonal och besökare, med fokus på ämnen som inte var relaterade till patientens medicinska tillstånd (McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Det beskrevs av patienter att konstverken fungerade som isbrytare och gjorde det enklare att inleda och föra kommunikation (Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007). Enligt patienterna gav konsten dem något att sitta och prata om (Nielsen et al., 2017). Konsten möjliggjorde även diskussioner om känslor och gav stöd åt patienterna när det kom till hantering av sina känslor. Dessutom gav konsten patienterna en möjlighet att uttrycka känslor som de kanske inte hade uttryckt annars (Gelo et al., 2015).

Uppmuntrar till reflektion och ger distraktion

Nedan belyses patienternas upplevelse av den betydelse konsten har när det handlar om att väcka minnen och fungera som en distraktion. Detta presenteras i två underkategorierna: *Konst som väcker minnen* och *Konst som distraktion*.

Konst som väcker minnen

I flera studier framkom det att konst på sjukhuset spelar en viktig roll när det handlar om att väcka minnen och koppla patienter till positiva upplevelser. Patienter uttryckte att konstverken påminde dem om lyckliga stunder i deras liv, och dessa minnen gav dem en välkommen distraktion från sjukhusvistelsen (Gelo et al., 2015; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007). Genom att väcka minnen från det förflutna och uppmuntra reflektion erbjöd konsten en meningsfull och positiv upplevelse för patienterna (Gelo et al., 2015; McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Konsten fungerade som en påminnelse om glädjefyllda stunder och platser i deras liv bortom sjukhusmiljön, vilket återupplivade deras känsla av identitet (Gelo et al., 2015; Ho et al., 2015). I en studie bidrog konsten till existentiell mening genom att väcka minnen och uppfylla andliga aspirationer för en döende patient. Konsten påverkade patienter genom att skapa minnen som tillät dem att sammanställa sina livserfarenheter till en meningsfull helhet (Nielsen et al., 2017).

I två separata studier framkom det att konstverken på sjukhuset ibland väckte negativa minnen hos patienter, kopplade till svåra situationer i deras förflutna (Gelo et al., 2015; Trevisani et al., 2010). I en av studierna berättade en patient att konsten påminde om en tidigare period av depression i hans liv, vilket framkallade känslor av sorg och oro (Gelo et al., 2015). I den andra studien rapporterade en patient att vissa fotografier i sjukhusmiljön påminde honom om en tid av ekonomisk svårighet, vilket ledde till känslor av sorg (Trevisani

et al., 2010). I en annan studie uttryckte en patient en förtjusning för fotografierna, men kände samtidigt sorg då bilderna påminde om sådant som inte längre kunde upplevas i verkliga livet på grund av sjukdomen (Hanson et al., 2013).

Konst som distraktion

Patienterna uttryckte i flera studier att konsten fungerade som en distraherande faktor, att konstverken hade en avledande effekt och hjälpte dem att fokusera på något annat än negativa tankar eller oro (Gelo et al., 2015; Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Ho et al., 2015; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007). Patienter upplevde att konsten tillät dem att föreställa sig en tillvaro fri från sjukhusets begränsningar och bidrog till att avleda tankarna till något annat än sin sjukdom (Gelo et al., 2015; Hanson et al., 2013; McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Konstverken stimulerade deras fantasi och hjälpte dem att tillfälligt glömma sin omedelbara fysiska och psykiska situation. Genom att rikta fokus mot behagliga minnen kunde de till och med tillfälligt distraheras från sina bekymmer och smärta (McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Att betrakta konstverken fungerade som ett fönster till den yttre världen och hjälpte dem att ansluta till trevliga ögonblick i det förflutna eller platser de önskade vara i framtiden (Suter & Baylin, 2007). Patienter beskrev även att konsten fungerade som en distraktion och skapade ett alternativt fokus under en smärtsam process (Hill et al., 2020; Ho et al., 2015). Nyfikenheten kring det budskap konstnären ville förmedla förlängde patienternas betraktningstid (Ho et al., 2015).

Främjar känsla av hopp och kontroll

Under denna kategori belyses patienternas upplevelser av hur konstverk på sjukhuset kan bidra till att främja hopp och kontroll.

I flera artiklar framkom det tydligt att konstverk på sjukhus bidrog till en ökad känsla av hopp hos patienterna (Gelo et al., 2015; Hanson et al., 2013; Lone et al., 2021). Patienterna upplevde att konsten bidrog till en känsla av att det finns liv bortom sjukhusvistelsen och att möjligheten till ett liv utanför sjukhusets väggar fortfarande existerar, trots deras nuvarande situation (Gelo et al., 2015). I Niensens et al. (2017) artikel framkom att patienter upplevde konsten som en tröstande faktor som gick bortom den direkta medicinska behandlingen och vården. Konsten bidrog till att patienterna upplevde en känsla av trygghet och säkerhet och fick dem att känna sig mer skyddade (Nielsen et al., 2017). Det framkom också i en studie att möjligheten att välja konstverk som visas på sjukhuset gav patienterna en känsla av kontroll i en starkt begränsad medicinsk miljö (Suter & Baylin, 2007). Att ha möjligheten att välja ett konstverk som var relevant för dem kunde stimulera till personlig reflektion och var något som de upplevde gav dem en känsla av kontroll över sin situation, särskilt under en tid när det mesta i deras liv var bortom deras kontroll (Suter & Baylin, 2007). I Georges et al. (2018) studie uttryckte flera patienter vars konstverk slumpmässigt valts för deras vårdrum ett ogillande för både konstverken och färgschemat.

Patienterna upplevde den virtuella konsten på ett sätt som liknade besök på ett konstmuseum eller galleri. De hade möjligheten att skapa sina egna personliga upplevelser genom att styra över och välja vad de ville se för konst på en skärm (McCabe et al., 2013). En patient berättade att många av fotografierna hade en djup symbolisk betydelse för dem, särskilt ett av konstverken som symboliserade en väg att övervinna svårigheter (Hanson et al., 2013). Dessutom fungerade konsten som en inspiration för framtiden och påminde dem om platser de önskade besöka eller uppleva igen (Suter & Baylin, 2007).

DISKUSSION

Resultatdiskussion

En integrerad dataanalys av 15 inkluderade vetenskapliga originalartiklar genomfördes. Resultatet presenterades med fyra huvudkategorier: *Skapar emotionellt välbefinnande som ger stöd*, *Främjar samtal och sociala interaktioner*, *Uppmuntrar till reflektion och ger distraktion* och *Främjar känsla av hopp och kontroll*. Kategorierna ger en djupare förståelse för konstens betydelse i vårdmiljön och svarar på litteraturöversiktens syfte att belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön. Resultatet diskuteras inspirerat av Antonovskys teori om Känsla av Sammanhang (KASAM) och relateras till den tidigare presenterade forskningen i bakgrunden.

Litteraturöversiktens resultat tyder på att konst har en betydande roll i hur vårdmiljön upplevs och kan ha positiva effekter på patientens sjukhusvistelse och välbefinnande. Ett flertal andra studier visar på liknande fynd och tyder på att konst har förmåga att skapa en positiv och estetiskt tilltalande vårdmiljö. Konst fungerar även som en form av variation som bryter den monotona sjukhusmiljön och erbjuder patienter estetiska intryck, vilka kan ha gynnsamma effekter på deras fysiska och psykiska hälsa (Fudickar et al., 2021; Gilmour, 2006; Homicki et al., 2004; Mastors, 2018; Stichler, 2001; Ulrich, 1991).

Denna litteraturöversikt visar att patienter upplever konst i vårdmiljön som helande, och att reflektera över konsten kan bidra till deras återhämtning. Det framkom även att konsten livade upp miljön och minskade det institutionella intrycket av rummet (George et al., 2018; Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Ho et al., 2015; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007; Trevisani et al., 2010). Detta kan relateras till Stichlers (2001) studie som diskuterar hur faktorer såsom konst och naturutsikter bidrar till patientens återhämtnings- och läkningsprocess, och måste beaktas och balanseras med vårdpersonalens behov vid utformningen av vårdmiljöer (Stichler, 2001). I kvalitativa samtal som hölls med patienter inom olika vårdmiljöer, uttryckte patienter en stark uppfattning om konstens betydelse. De menade att om inte konsten fanns så skulle bara själva vårdapparaten finnas kvar och att konstens närvaro var avgörande för att skapa en mer mänsklig miljö (Wik, 2015). Resultatet i föreliggande litteraturöversikt visar att konst har en upplyftande effekt och ger patienterna en paus från sina dagliga behandlingsrutiner. Det framkommer tydligt att konstverken har en terapeutisk dimension som främjar patienternas välbefinnande och tillfrisknande. Resultatet visar även att konsten inte bara fångar patienternas uppmärksamhet utan också ger vårdmiljön en personlig prägel, vilket bidrar till att minska det kliniska intrycket av rummet och skapa en mer trivsamt atmosfär (George et al., 2018; Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Ho et al., 2015; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007; Trevisani et al., 2010). Dessa fynd är i linje med Wiks studie, som understryker den betydelsefulla roll som konsten spelar inom vårdmiljön genom att den bidrar till att skapa en varmare och mer human atmosfär. Wik beskriver konsten som givande för både tankar och känslor (Wik, 2015).

Föreliggande litteraturöversikt visar på att konstinterventioner i vårdmiljön har en positiv inverkan på patienters psykiska hälsa och välbefinnande. En central observation är konstens förmåga att lindra ångest. Patienter som hade tillgång till konst rapporterade om signifikanta minskningar av svår ångest, och denna ångestdämpande effekt hade en direkt koppling till deras upplevelse av sjukhusvistelsen. Detta tyder på att konst kan spela en avgörande roll i att förbättra patienters upplevelse av vårdmiljön och vårdprocessen (Bowen et al., 2015; Catissi

et al., 2023; Iriagac et al., 2022; Lee et al., 2017; Lone et al., 2021; McCabe et al., 2013). Liknande fynd framkom i Willmans & Iruritas (2005) studie där effekten av vårdmiljön på patienters ångest framträder tydligt. Patienter som vårdades i en nydesignad sjukhusbyggnad rapporterade minskad ångest efter operation, medan de som vårdades i en äldre byggnad inte upplevde samma minskning. I en studie av Homicki et al. (2004) betonas i enlighet med de erhållna resultaten, vikten av konst som distraherar och engagerar patientens sinne med glada och lugnande färger, former och bilder. Denna konstnärliga metod kan bidra till att minska den ångest som ofta upplevs på sjukhuset. När patienterna är avslappnade och mottagliga skapas bättre förutsättningar för medicinen att verka.

I en studie lyfter Williams och Irurita (2005) fram hur olika aspekter av sjukhusmiljön kan påverka patienternas känsla av personlig kontroll och därmed påverka rehabiliteringsprocessen. Resultaten visade att personlig kontroll var en integrerad del av patienternas upplevelse av emotionell komfort, vilket i sin tur bidrog till minskat fysiskt obehag och främjade deras återhämtning. Studien ger även riktlinjer för utformningen av terapeutiska sjukhusmiljöer som syftar till att förbättra patienternas upplevelse av kontroll och öka deras emotionella välbefinnande (Williams & Irurita, 2005). Dessa fynd stärks av flera andra studier, bland annat Ulrich (1991) som i sin studie lyfter att en känsla av kontroll och möjligheten till positiva distraktioner är avgörande faktorer för att vårdmiljöer ska kunna stödja hanteringen av stress och främja välmående. I en studie av Langer et al. (1976) framhölls vikten av att främja patienters egna beslutsfattande och bevara deras ansvarstagande, vilket visade sig vara avgörande för att skapa en känsla av kontroll och välbefinnande. Detta kan relateras till föreliggande litteraturstudies resultat som framhäver betydelsen av att kunna välja konstverk under sjukhusvistelsen. Denna möjlighet främjade personlig reflektion och skapade en känsla av kontroll, särskilt under en period när möjligheten att styra över sina egna liv var begränsad (Suter & Baylin, 2007). Antonovskys teori om KASAM, som refererar till en individs upplevelse av hur begriplig, hanterbar och meningsfull deras tillvaro är, kan tillämpas på dessa resultat. Individer med en stark KASAM visar en ökad förmåga att hantera sina problem mer effektivt jämfört med de som har en svag KASAM (Antonovsky, 2001, s. 39–41). Dessutom innehar personer med en stark KASAM en bättre förmåga att anpassa sig och leva med oföränderliga problem på ett adaptivt och mindre smärtsamt sätt. KASAM fungerar som en resurs som stärker individens förmåga att möta och hantera livets utmaningar (Antonovsky, 2001, s. 182). Inom ramen för KASAM utgör hanterbarhet en central komponent och definieras som graden av upplevd tillgänglighet av resurser för att möta de stimuli som man ställs inför. Detta inkluderar resurser som ligger inom individens egen kontroll. En hög känsla av hanterbarhet antyder att personen inte uppfattar sig som ett offer för omständigheterna och har förmågan att hantera olyckliga händelser utan att känna sig maktlös. Känslan av sammanhang representerar, enligt Antonovskys teori en övergripande inställning där man har tillit till att stimuli från både den inre och yttre världen är strukturerade, förutsägbara och begripliga. De resurser som behövs för att möta dessa stimuli anses vara tillgängliga, och de krav som dessa stimuli ställer upplevs som meningsfulla utmaningar. Genom att erbjuda patienter möjligheten att välja konstverk under sjukhusvistelsen kan detta bidra till att stärka deras känsla av hanterbarhet och sammanhang. Därigenom kan en positiv inställning och en ökad förmåga att hantera utmaningar under rehabiliteringsprocessen främjas (Antonovsky, 2001, s. 37–41). I sjukhusmiljön kan patienter utsättas för tillfälliga påfrestningar, skapade av vården, som de kanske inte kan förstå eller hantera omedelbart. Denna övergående negativa upplevelse, även om den inte är långvarig eller avgörande, kan ändå ha skadliga konsekvenser. Det kan resultera i en sänkt KASAM för patienten, vilket kan yttra sig genom ökat behov av smärtlindring eller en längre sjukhusvistelse. Många patienter uttrycker vanligtvis klagomål

om bristande information och känsla av kontroll i sjukhusmiljön. För att förhindra att KASAM påverkas negativt är det viktigt för vårdpersonalen att utforma möten och interaktioner på ett sätt som minimerar dessa potentiella påfrestningar och undviker att skapa skador för patienterna. Detta är särskilt relevant för att säkerställa en positiv och rehabiliterande vårdmiljö (Antonovsky, 2001, s. 156–157).

I denna litteraturöversikt framkom specifikt att naturfotografier minskade upplevelsen av sorg och ångest (Catissi et al., 2023; Ho et al., 2015; Lone et al., 2021; Nielsen et al., 2017). Detta resultat stöds av Fudickar et al. (2021), där det konstaterades att patienter ofta föredrog figurativ konst och naturvyer i vårdmiljön, och konst visade sig positivt påverka deras välbefinnande. En viktig observation från Ulrich (1991) framhöll att naturliga element eller vyer kan fungera som effektiva stressreducerande och positiva distraktioner som främjar välmående i vårdmiljöer. Resultaten från denna litteraturöversikt indikerar att konsten inte bara ger estetiska fördelar utan också möjliggör för patienter att reflektera över konstverken, vilket kan hjälpa dem att förstå och tolka sina egna tankar och känslor. Detta kan relateras till begriplighetskomponenten i KASAM, som avser i vilken grad en individ uppfattar inre och yttre stimuli som förnuftsmässigt begriplig. Konsten kan bidra till att hjälpa patienter att bättre förstå och hantera sin situation. En individ med en hög begriplighetskänsla upplever att den information som når dem är organiserad, sammanhängande, strukturerad och tydlig. Denna förmåga möjliggör för dem att förutsäga och förstå sambandet mellan olika händelser. Om begriplighetskänslan är låg, kan stimuli uppfattas som kaotiska, oordnade, slumpmässiga, oväntade eller oförklarliga. Detta kan resultera i en ökad känsla av stress och osäkerhet hos individen (Antonovsky, 2001, s. 39–40).

Det framkommer i Amoahs et al. (2019) studie att en ogynnsam vårdmiljö kan påverka patientens psykologiska tillstånd, vilket också kan hindra sjuksköterska-patientrelationer och kommunikation. En intressant aspekt i föreliggande litteraturöversikts resultat är att konstinterventionerna fungerade som isbrytare i kommunikationen. Konstens roll som en katalysator för social interaktion och kommunikation inom vårdmiljön betonas. Konsten kan fungera som en gemensam referenspunkt och främjar inte bara samtal mellan patienter, utan även mellan patienter och deras besökare samt vårdpersonal. Denna interaktion har ofta en betydande dimension som inte är direkt kopplad till patientens medicinska tillstånd. I stället skapas samtal om olika ämnen, vilket bidrar till en rikare och mer positiv social miljö inom vården. En fridfull miljö är dock avgörande för att konsten ska ha möjlighet att utöva sin fulla potential. Sjukhusmiljöer kan vara utmanande när det gäller att engagera patienter i konstinterventioner på grund av det ofta är en hektisk miljö med många distraktioner (Gelo et al., 2015; Trevisani et al., 2010; Nielsen et al., 2017; McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Dessa fynd stöds av Norouzinias et al. (2016) studie, där miljörelaterade hinder inom vården identifierades, inklusive bullriga omgivningar och svårigheter att hitta platser och navigera vårdtjänster, vilket negativt påverkar kommunikationen och interaktionen mellan sjuksköterskor och patienter. Dessa hinder påverkar även patientens förmåga att uttrycka sina hälsobehov och sjuksköterskans förmåga att ställa korrekta omvårdnadsdiagnoser. Detta är i linje med Kwames et al. (2021) studie, som analyserar hinder och underlättande faktorer för personcentrerad vård och effektiv klinisk kommunikation. Studien belyser även hur miljörelaterade hinder påverkar kommunikationen mellan patient och sjuksköterska. Resultaten pekar på att dessa faktorer utgör hinder för effektiv terapeutisk kommunikation och kan påverka kvaliteten och omfattningen av vården på sjukhuset (Kwame et al., 2021). Dessa resultat kan även relateras till principerna i Svensk Sjuksköterskeförenings värdegrund för omvårdnad (2016), vilken framhäver vikten av personliga relationer och praktiskt engagemang inom omvårdnaden. Enligt Svensk Sjuksköterskeförening bör professionen vila

på en vetenskaplig grund, och sjuksköterskans kunskapsområde, som omfattar både det vetenskapliga kunskapsområdet och det patientnära arbetet (Svensk sjuksköterskeförening, 2009). Ett grundläggande antagande inom omvårdnadsdisciplinen är att vården sker på personlig nivå, där mötet mellan patient och vårdgivare betraktas som en central del av vårdprocessen. Detta möte är en grundläggande förutsättning för sjuksköterskan att bedriva en personcentrerad vård, där patientens berättelse och upplevelser som kommer fram i mötet utgör utgångspunkten till att kunna bedriva personcentrerad vård (Svensk sjuksköterskeförening, 2016).

Patienter kommenterade att konsten gjorde det enklare att inleda och föra samtal, och den gav dem något att sitta och prata om. Dessutom fungerade konsten som en plattform för att utforska och uttrycka känslor som annars kanske inte hade kommit fram. Tydligt är att konsten skapar en mer öppen och stödjande atmosfär för kommunikation inom vården och därigenom främjar personcentrerad vård (Gelo et al., 2015; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007; Trevisani et al., 2010). Genom att delta i en positiv och interaktiv aktivitet kan patienterna känna sig mer engagerade och aktiva under sin vårdtid. Detta i sin tur kan bidra till att de upplever vården som mer hanterbar. Konstinterventioner ger patienterna en möjlighet att uttrycka och dela känslor samt föra samtal om ämnen som är meningsfulla för dem. Detta skapar en djupare meningsfullhet i vården och stärker patienternas upplevelse av att deras känslor och tankar tas på allvar och respekteras. En avgörande faktor bakom mobiliseringen av resurser är en stark känsla av meningsfullhet. När individer konfronteras med en stressfaktor är sannolikheten högre att de känner engagemang och en vilja att handskas med stressen om de besitter en stark KASAM. Meningsfullhet, den tredje komponenten i KASAM, framhäver vikten av aktivt deltagande och engagemang i de processer som formar både ens öde och vardagliga upplevelser. Meningsfullhet refererar till den emotionella innebörden i livet, där åtminstone en del av de problem och krav som livet ställer är värda att investera energi i och ägna sig åt med hängivenhet. Det handlar om att se utmaningar som något att välkomna snarare än bördor som man helst skulle vara utan. Det innebär inte att en person med högt värde på meningsfullhet blir glad om de står inför en allvarlig operation eller blir avskedade. Men när sådana olyckliga händelser påtvingas en person med högt meningsfullhetsvärde, tar de sig an utmaningarna med inställningen att söka mening i dem och göra sitt bästa för att bevara sin värdighet genom processen (Antonovsky, 2001, s. 41, 172). Konstinterventionerna är således inte enbart ett verktyg för att underlätta kommunikation, utan de utgör även en väsentlig faktor för att göra hela vårdssituationen mer meningsfull och stödjande för patienterna.

En annan betydelsefull aspekt som framkommer i denna litteraturoversikts resultat är konstens förmåga att väcka positiva minnen och knyta patienterna till glädjefyllda upplevelser. Konstverken fungerar som påminnelser om lyckliga stunder i patienternas liv och utgör en välkommen distraktion från sjukhusmiljön. Genom att på detta sätt väcka minnen och uppmuntra reflektion erbjuder konsten en meningsfull och positiv upplevelse för patienterna (Gelo et al., 2015; Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Ho et al., 2015; McCabe et al., 2013; Nielsen et al., 2017; Suter & Baylin, 2007). Detta är särskilt relevant för att stärka den känsla av sammanhang som Antonovsky framhöll som en central komponent i hälsa. Antonovsky menar att styrkan på KASAM har direkta fysiologiska effekter och påverkar därigenom hälsotillståndet. När patienter kopplas till positiva minnen och känner att deras tillvaro innehåller meningsfulla och positiva element kan deras KASAM förstärkas, vilket i sin tur potentiellt kan ha positiva effekter på deras övergripande välbefinnande och upplevda hälsa (Antonovsky, 2001, s. 41, 189).

Resultatet i denna litteraturöversikt betonar den betydande roll som konst inom sjukvården spelar som en distraktion för patienter. Konsten fungerar som en avledare som hjälper patienter att fokusera på något annat än sina negativa tankar eller känslor av oro. Denna avledande effekt har potentialen att minska patienternas stress och ångest, vilket i sin tur kan ha en positiv inverkan på deras övergripande hälsa och välbefinnande (Catissi et al., 2023; Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Ho et al., 2015; McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). I McKahans (1993) studie framhölls att separationen från familj och den bekanta miljön var källor till stress för många sjukhuspatienter. Han föreslog att en av de mest effektiva strategierna för att minska den miljörelaterade stressen på sjukhuset var att skapa positiva distraktioner och göra sjukhusmiljön så bekant och hemlik som möjligt (McKahan, 1993). Föreliggande resultatet tyder på att konstverken har förmågan att stimulera patienternas fantasi och temporärt distrahera dem från deras omedelbara fysiska och psykiska tillstånd, vilket är särskilt viktigt för patienter som genomgår smärtsamma eller utmanande behandlingar. Genom att använda konst som en distraktion kan vårdmiljön förbättras. Konstverken kan skapa variation och visuell stimulans i sjukhusmiljön, och fungerar som en distraktion som kan hjälpa patienter att känna sig mer bekväma. Dessutom visar resultaten att patienter utvecklade en personlig relation till konsten. De berättade om hur nyfikenheten kring konstverken och det personliga intresset för måleri kunde fungera som en distraktion från sjukhusvistelsen. Denna personliga anknytning till konsten understryker betydelsen av att skapa en vårdmiljö som inte bara är estetiskt tilltalande utan också inbjudande för patienternas individuella intressen och preferenser (Catissi et al., 2023; Hanson et al., 2013; Hill et al., 2020; Ho et al., 2015; McCabe et al., 2013; Suter & Baylin, 2007). Genom att erbjuda en form av distraktion och kreativitet kan konst göra sjukhusvistelsen mer hanterbar för patienterna. Att använda konsten som ett redskap för att hantera oro och stress, kan stärka förmågan att hantera utmaningar under sjukhusvistelsen. Konsten kan fungera som ett verktyg för att bemöta smärta, oro och stress, vilka är centrala aspekter av hanterbarhet enligt Antonovskys teori om KASAM. När en individ bedömer en stimulus som en stressfaktor som har betydelse för sitt välbefinnande, framkallas en uppsättning känslor. En person med en stark KASAM kommer att definiera en sådan stimulus som positiv snarare än farlig, som en utmaning snarare än en belastning. (Antonovsky, 2001, s. 44, 183–184).

Det presenterade resultatet tyder på att konst inom sjukvården har en positiv inverkan på patienternas känsla av hopp och det framgår tydligt att konstverken på sjukhuset genererar en känsla av hopp hos patienterna. De upplever att konstverk fungerar som påminnelser om att det finns liv och möjligheter bortom sjukhusets väggar, trots deras nuvarande medicinska situation. Denna känsla av hopp kan betraktas som en reflektion av begriplighetskomponenten inom KASAM, där konsten fungerar som en vägledning för att förstå och acceptera sin situation samtidigt som den erbjuder en förhoppning om förändring och framsteg. Resultatet visar också att konsten ger patienterna en upplevelse av trygghet och säkerhet, samt bidrar till en stödjande omgivning. Även detta kan kopplas till begriplighetskomponenten inom KASAM, där konsten skapar en förutsägbar och tröstande dimension i den ibland kliniska och otrygga medicinska miljön (Antonovsky, 2001, s. 39–40, 173).

Metoddiskussion

Avsikten med litteraturstudien var att belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön. Val av metod föll på en icke systematisk litteraturöversikt då den i enlighet med Friberg (2022d, s. 186) ansågs vara passande med tanke på studiens omfattning och dess tidsram. Till skillnad från den icke-systematiska översikten strukturerar den systematiska översikten arbetet i tydliga steg där man eftersöker, granskar och sammanställer all relevant litteratur inom ämnet. Genom att följa den systematiska arbetsgången ökar resultatets tillförlitlighet och den vetenskapliga kvaliteten för en översikt (Kristensson, 2014, 150–153). En litteraturöversikt kan variera i omfattning och metod men olika val och avgränsningar görs oavsett om det rör sig om en systematisk eller icke-systematisk litteraturöversikt (Friberg, 2022d, s. 188). En icke-systematisk litteraturöversikt innebär att författarna väljer ett antal vetenskapliga artiklar inom ett specifikt område och sammanställer dem. Denna metod är mer begränsad och tidsbesparande än en systematisk litteraturöversikt, där all tillgänglig forskning inom ämnet granskas (Kristensson, 2014, 151–152). Det är avgörande att i en icke-systematisk litteraturöversikt vara selektiv och kritisk i urvalet av artiklar, granskningen av valda artiklar och i skrivprocessen för att säkerställa litteraturöversiktens validitet. Denna typ av litteraturöversikt kan ge värdefull kunskap om ett ämne, även om den inte ger lika stark evidens som en systematisk översikt (Friberg, 2022d, s. 187–188; Kristensson, 2014, s. 152). En grundlig analys och sammanställning av de utvalda artiklarna kan hjälpa till att fastställa kunskapsläget eller forskningsfronten inom det specifika området (Segesten, 2022b, s. 142). Enligt Rosén (2017, s. 377) har icke-systematiska översikter sina svagheter som innebär bland annat en risk för att författaren väljer ut studier som stödjer deras egna åsikter, vilket kan snedvrída bilden av verkligheten (Rosén, 2017, s. 377). Det har i denna litteraturöversikt varit av avgörande betydelse att hålla ett kritiskt förhållningssätt och vara medveten om de potentiella begränsningarna som en icke-systematisk litteraturöversikt kan innebära.

I denna litteraturöversikt inkluderades både vetenskapliga originalartiklar med kvantitativ och kvalitativ ansats. Enligt Friberg (2022d, s. 188, 190) ökar detta trovärdigheten genom att de olika ansatserna kan komplettera varandra och skapa en bredare överblick av det valda omvårdnadsområdet. Genom att inkludera både kvalitativa och kvantitativa artiklar i analysen och sammanställningen möjliggörs också att forskningsfronten och kunskapsläget kan fastställas och bidrar till kunskap om hur området studerats tidigare (Segesten, 2022b, s. 142). Fördelen med att inkludera både kvalitativa och kvantitativa studier är enligt Forsberg & Wengström (2016, s. 47) att man får olika typer av information om ett fenomen som då kan belysas ur olika synvinklar. Kvalitativ forskning fokuserar på deltagarnas personliga perspektiv och samlar in data i naturliga miljöer, ofta i form av ord eller bilder. I denna metod spelar forskaren en central roll när det gäller tolkning av insamlade data (Kristensson, 2014, s. 116). För att öka denna litteraturöversikts trovärdighet, togs hänsyn till tillförlitligheten i de inkluderade kvalitativa studierna. Detta gjordes i enlighet med Kristensson (2014, s. 125) genom att säkerställa att flera personer samarbetade i analysen och tolkningen av materialet i de inkluderade studierna. På så sätt stärktes resultatet och riskerade då inte att färgas av en enskild person. Kvalitativ forskning undersöker människors upplevelser och uppfattningar om olika fenomen och möjliggör en djupgående förståelse för patienternas upplevelser och perspektiv (Kristensson, 2014, s. 116). Kvantitativ forskning inriktar sig på att objektivt analysera samband eller effekter relaterade till ett fenomen, genom användning av standardiserade mätmetoder och statistik (Kristensson, 2014, s. 56). Genom att inkludera både kvalitativa och kvantitativa artiklar i analysen och sammanställningen av de utvalda studierna, möjliggjordes en mer omfattande bedömning av forskningsläget och

kunskapsfronten. Detta tillvägagångssätt möjliggjorde också att syftet, som var att belysa patientens upplevelse av konst i vårdmiljön, kunde besvaras.

Sökningar genomfördes i databaserna PubMed och CINAHL för att identifiera relevanta artiklar för denna studie. Enligt Kristensson (2014, s. 159) är PubMed den största databasen och innehåller huvudsakligen vetenskaplig litteratur från de medicinska vetenskaperna. CINAHL är främst inriktad på artiklar inom det vårdvetenskapliga området och är en relativt omfattande databas (Kristensson, 2014, s. 159). Valet av dessa databaser grundades på deras lämplighet att identifiera relevant forskning och artiklar inom det specifika ämnesområdet. En väl utarbetad sökstrategi med relevanta sökord är avgörande för att hitta relevant litteratur (Östlundh, 2022, s. 108). Inför sökprocessen identifierades relevanta sökord, nyckelbegrepp, synonymer och närliggande begrepp. Dessa användes för att generera relevant litteratur (Kristensson, 2014, s. 159, 160). Efter att relevanta sökord hade fastställts, infördes avgränsningar i enlighet med Östlundh (2022, s. 102). En avgränsning gjordes för artiklar skrivna på engelska och svenska. Denna avgränsning ansågs passande, eftersom författaren behärskar båda språken samt att engelska har blivit det dominerande språket inom vetenskapen (Östlundh, 2022, s. 102). Det bör noteras att engelska inte är författarens modersmål och därmed kan det finnas en svaghet i studiens resultat på grund av feltolkning av materialet. För att minimera riskerna för detta användes ett digitalt lexikon till hjälp i analysen för att undvika eventuella bristfälliga eller felaktiga översättningar och tolkningar.

Syftet med utarbetade sökord är att de ska vara så träffsäkra som möjligt för att säkerställa identifiering av relevant litteratur och för att öka tillförlitligheten i litteraturöversikten (Kristensson, 2014, s. 159). Genom att utföra sökningar i både PubMed genererade detta en bred och omfattande samling av data. Det finns dock enligt Kristensson (2014, s. 158–159) alltid en risk för att databaserna inte inkluderar all relevant litteratur. För att komplettera sökningen genomfördes därför manuella sökningar med hjälp av snowballing-metoden. Detta innebär att med hjälp av referenslistor samt via funktionerna ”find similar articles” i CINAHL och ”similar articles” i PubMed, hitta ytterligare relevant litteratur (Kristensson, 2014, s. 158–159). Med hjälp av denna sökfunktion identifierades en artikel som var relevant för syftet med litteraturöversikten. För att ytterligare öka tillförlitligheten av denna litteraturöversikt har sökningarna i databaserna, inklusive användningen av sökord och kombinationer av dessa, dokumenterats i enlighet med Kristensson (2014, s. 125, 158).

Kristensson (2014, s. 157) betonar att vetenskapliga originalartiklar har högre grad av tillförlitlighet jämfört med sekundärkällor. I denna studie avgränsades sökningarna till att endast inkludera vetenskapliga originalartiklar, vilket stärker litteraturöversiktens trovärdighet och kvalitet. En vetenskaplig originalartikel definieras som en publicering i en vetenskaplig tidskrift som har genomgått en granskning, en så kallad peer-review. Dessa artiklar utgör primära källor och presenterar forskningsresultat för första gången (Kristensson, 2014, s. 157). Att en artikel är peer-reviewed innebär att den är publicerad i en vetenskaplig tidskrift samt att den vetenskapligt granskats och bedömts av framstående forskare inom ämnet. Till skillnad från CINAHL så saknar PubMed möjligheten att göra denna avgränsning, vilket medförde att samtliga artiklar som genererades i PubMed-sökningen manuellt granskades för att bekräfta om de hade genomgått peer-review.

Valet av urvalsstrategi spelar en betydande roll för studiens resultat och strategin bör vara väl anpassad för ändamålet. Hänsyn ska tas till om urvalet framställer relevant information och om den är i linje med undersökningens syfte (Forsberg & Wengström, 2016, s. 127–130). I denna litteraturöversikt exkluderades barn och ungdomar under 18 år. Detta grundades på en

förståelse för att deras unika erfarenheter och behov kan variera avsevärt från de hos vuxna när det gäller att hantera sjukdom och vårdmiljöer. Deras uppfattning om konst och hur de upplever den kan skilja sig från vuxnas perspektiv. Att inkludera barn och ungdomar i studien hade potentiellt kunnat försvåra tolkningen av resultaten och hindra en djupgående analys av respektive åldersgrupps specifika behov och upplevelser.

Artiklar som enbart betonade vårdpersonalens perspektiv i stället för patientens exkluderades då dessa inte var relevanta till syftet. Artiklar som huvudsakligen fokuserade på specifika patientgrupper med sjukdomar som demens, Parkinson eller stroke uteslöts från urvalsprocessen. Detta beslut togs för att säkerställa att de inkluderade artiklarna var relevanta för det övergripande syftet och att de behandlade patientens perspektiv och upplevelser av konst i en bredare vårdmiljö. För att uppnå en mer omfattande förståelse av konstens betydelse i vårdmiljön var det nödvändigt att undvika att begränsa studien till specifika sjukdomsfall och hur konsten påverkade dessa. Det ansågs också vara relevantt att exkludera artiklar där det redan i titeln eller abstrakt tydligt framgick att de behandlade konstterapi-sessioner och interventioner, snarare än konstterapi i form av utställd konst. Beslutet grundades på behovet av att fokusera på artiklar som specifikt utforskade patienters upplevelser av konst i vårdmiljön, snarare än terapi-sessioner och dess effekt i sig. I enlighet med Kristensson (2014, s. 157) exkluderades reviewartiklar, det vill säga översiktsartiklar. Detta på grund utav att översiktsartiklar innebär en sammanställning av resultat från tidigare forskning, till skillnad från originalartiklar som presenterar resultat från vetenskapliga studier för första gången. Vuxna patienter av både manligt och kvinnligt kön inkluderades. Ett sätt att öka tillförlitligheten, enligt Kristensson (2014, s. 125), är att använda ett varierat urval och därmed inkluderas fler olika perspektiv på det som undersöks. Enligt Kristensson (2014, s. 56) är ett viktigt mål att resultaten ska leda till generaliserbara slutsatser. För att öka studiens kvalitet och möjligheten till generaliserbara slutsatser har artiklar från länder över hela världen inkluderats i denna litteraturoversikt (Kristensson, 2014, s. 125–126). Nästan hälften av de inkluderade studierna har genomförts i USA, vilket potentiellt kan ses som en svaghet eftersom resultatet inte nödvändigtvis återspeglar hela världen. Å andra sidan är det en fördel att de återstående artiklarna kommer från en rad olika länder och kontinenter, vilket bidrar till en bredare och mer global bild.

Forskningen som inkluderas bör enligt Kristensson (2014, s.162) vara så aktuell som möjligt, samtidigt som en hög kvalitet ska upprätthållas på de valda studierna. Beslut om vilken tidsperiod som är lämplig att avgränsa till bör tas ställning till utifrån forskningsämnet och syftet. Därav sträckte sig sökningarna över en 20-årsperiod med avsikt att inkludera fler relevanta vetenskapliga artiklar. Genom att omfatta de senaste 20 åren möjliggjordes inkluderingen av ytterligare tre högkvalitativa artiklar i denna litteraturoversikt. De individuella upplevelserna av konst bidrar till en mångfald av perspektiv och tolkningar över tid, vilket kan bidra till en bredare förståelse av konstens påverkan på patienters välbefinnande.

Vid urval och granskning av artiklar beaktades både den interna och externa validiteten, vilket innebär tillförlitligheten hos resultaten och graden av generaliserbarhet. Forsberg och Wengström (2016, s. 89–90) understryker att god intern validitet bäst uppnås genom slumpmässig fördelning av deltagare till interventions- och kontrollgrupp, samt genom att undvika systematiska fel som kan begränsa resultatens generaliserbarhet till andra grupper. I enlighet med Kristensson (2014, s. 125–126) var det avgörande att de utvalda artiklarna var transparenta i sina analys- och tolkningsprocesser för att öka tillförlitligheten. Tydlig och detaljerad dokumentation av bortfall var också väsentlig. Detta för att säkerställa att

eventuella bortfall inte var systematiska genom att det var en specifik grupp av personer inom en grupp som föll bort, för att därmed inte påverka den interna validiteten. För att stärka verifierbarheten krävdes att de valda artiklarna erhöll hållbart insamlat material med välrepresenterade resultat (Kristensson, 2014, s. 72, 126).

Sökningarna i PubMed och CINAHL genererade totalt 1050 artiklar. Av dessa inkluderades slutligen totalt 15 artiklar. Dessa 15 vetenskapliga artiklar valdes ut för att belysa patientens perspektiv och upplevelse av konst i vårdmiljön, och ansågs vara en tillräcklig mängd för att svara på studiens syfte (Friberg, 2022a, s. 175). Enligt Friberg (2022a, s. 175–176) ökar tillförlitligheten i en litteraturöversikt genom att utföra en kvalitetsgranskning av de inkluderade artiklarna. I denna studie genomfördes en sådan granskning av de 15 inkluderade artiklarna för att säkerställa att samtliga höll hög eller medelhög kvalitet. Granskningen genomfördes med hjälp av Sophiahemmet Högskolas bedömningsunderlag för vetenskaplig klassificering och kvalitet (Berg et al., 1999; Willman et al., 2016) (bilaga A). Granskningen riktade sig mot att bedöma validiteten i kvantitativa studier, det vill säga i vilken utsträckning en studie eller de mätinstrumenten som används i studien mäter det som ska mätas, och trovärdigheten i kvalitativa studier, samt att identifiera eventuella systematiska fel (Kristensson, 2014, s. 57, 165). Trovärdighetsbegreppet består av fyra dimensioner: tillförlitlighet, överförbarhet, giltighet och verifierbarhet. För att bedöma dessa krävs en utförlig beskrivning på hur forskare gått till väga för att säkerställa trovärdigheten och för att denna ska kunna bedömas, vilket ökar kvaliteten av en studie (Kristensson, 2014, s. 124). Att i granskningsprocessen ha flera deltagare involverade som kan granska studierna individuellt, följt av en gemensam diskussion och jämförelse, är en styrka som ökar tillförlitligheten i en studie. Att vara ensam granskare och författare kan potentiellt ses som en svaghet i denna litteraturöversikt. När flera personer samarbetar i granskningsprocessen ökar möjligheten att olika infallsvinklar och insikter kan bidra till en mer omfattande och nyanserad bedömning av studierna. Detta kan i sin tur förbättra studiens validitet och säkerställa att ingen relevant information förbises. Samarbete och kritisk diskussion mellan granskare kan även bidra till en mer objektiv och pålitlig utvärdering av studierna, vilket är avgörande för litteraturöversiktens kvalitet och trovärdighet (Kristensson, 2014, s. 125, 166). Under granskningsprocessen fanns en medvetenhet om detta. Eventuella tvivel kunde diskuteras under handledartillfällen eller med andra studenter. Enligt Kristensson (2014, s. 27) fyller handledare en betydande funktion under arbetets gång, där handledaren ska fungera som ett stöd och bollplank. Efter utförd granskning bedömdes nio artiklar som högkvalitativa (I) och sex artiklar som medelhögkvalitativa (II), se bilaga B. Ingen av de granskade artiklarna ansågs vara av låg kvalitet (III). De sex artiklarna med medelhög kvalitet inkluderades eftersom de ansågs vara relevanta för att besvara studiens syfte samt kunde tillföra värdefulla perspektiv till resultatet.

En integrerad dataanalys utfördes för att systematiskt sammanställa resultaten i denna litteraturstudie. Denna metod valdes för att möjliggöra att resultatet presenteras på ett överskådligt sätt och för att kunna förstå och värdera studiernas resultat och ställa de i relation till varandra (Kristensson, 2014, s. 174).

Att referera är enligt Kristensson (2014, s. 25) en avgörande aspekt i ett vetenskapligt förhållningssätt. Detta görs bland annat för att visa att man har tagit del av tidigare kunskap. De referenser som använts har i enlighet med Kristensson (2014, s. 24–25) kritiskt granskats och litteraturen som använts varit av hög kvalitet. Genom korrekt referering undviks risken att misstänkas för plagiat av andras arbeten eller texter. För en tillförlitlig och systematisk hänvisning till vart informationen och resultat hämtades ifrån utfördes referenshanteringen

enligt Sophiahemmet Högskolas modifierade version av American Psychological Association (APA) (Friberg, 2022b, s. 118–119). Utöver referering enligt APA, har denna litteraturöversikt genomgått en plagiatkontroll med hjälp av Ouriginal. Vart materialet är inhämtat ifrån och när i tiden det samlades in framgår tydligt i denna litteraturöversikt. Detta har bidragit till ökad giltighet (Kristensson, 2014, s. 126).

Enligt Kristensson (2014, s. 54–55) är det viktigt att i en litteraturöversikt granska forskningsetiska aspekter. Detta innebär bland annat om de studier som inkluderas är etiskt försvarbara och om de har följt etiska riktlinjer. Det har säkerställts att samtliga inkluderade artiklarna i denna litteraturöversikt har följt ett etiskt förhållningssätt och erhållit godkännande från forskningsetiska kommittéer, samt att forskningsetiska överväganden tydligt framgår i de vetenskapliga artiklarna. Artiklarna som inkluderats är peer-reviewed och därmed vetenskapligt granskade av andra forskare inom fältet (Kristensson, 2014, s. 157; Östlundh, 2022, s. 104). Artiklar som inte tydligt uppfyllde dessa krav har exkluderats från litteraturstudien.

Slutsats

Föreliggande litteraturöversikt belyser patienters upplevelser av konst i vårdmiljön. I resultatet framkom den betydelse som konst har inom vården, inte bara som en estetisk komponent utan också som en betydelsefull resurs som främjar patienternas välbefinnande, ökar möjligheten till kommunikation, stimulerar reflektion, erbjuder distraktion, och ger en känsla av hopp och kontroll. Denna insikt understryker betydelsen av att integrera konst i vården, inte bara för att förbättra patienternas välbefinnande utan också för att skapa en mer gynnsam och stödjande vårdmiljö. Integreringen av konst i vårdmiljön är en värdefull insats med potential att förbättra patienternas totala upplevelse av vården och deras övergripande hälsa och välbefinnande. Detta understryker vikten av fortsatt forskning inom området och att främja användningen av konst inom vården för att skapa en mer stödjande och givande vårdmiljö.

Fortsatta studier

Framtida studier inom detta område har potential att fördjupa vår förståelse för konstens roll inom sjukvården. Det finns flera områden som kan dra nytta av ytterligare forskning inom ämnet. För det första bör forskningen fokusera på att identifiera och utforska olika konstformer och interventioner som kan vara mest effektiva för specifika patientgrupper och vårdmiljöer. Detta innebär att man kan genomföra djupgående analyser av de estetiska egenskaperna hos olika konstverk och hur dessa egenskaper påverkar patienternas välbefinnande. För det andra kan forskning inom detta område även fokusera på att utveckla riktlinjer för implementeringen av konst i vårdmiljöer för att främja en mer enhetlig och strukturerad användning av konst inom vården, vilket i sin tur kan optimera dess positiva effekter på patienterna.

Slutligen framkom av denna litteraturöversikt att möjligheten för patienter att välja konstverk har en betydande inverkan på deras välbefinnande. En potentiell praktisk tillämpning skulle vara att erbjuda en katalog med utvalda konstverk som patienter kan välja ifrån för att placera i sina vårdrum. Denna åtgärd har visat sig öka patienternas känsla av kontroll över sin situation och vårdmiljö, samt skapa en mer stimulerande atmosfär. Det är viktigt att notera att inte alla studier i denna litteraturöversikt använde en metod som baserades på tidigare forskning eller patientpreferenser när de valde konstverken för interventionerna. Detta öppnar upp för framtida forskning som kan fokusera på att fördjupa förståelsen av vilken typ av

konst och vilka specifika positiva aspekter den kan bidra med. Denna forskning skulle vara av värde för att bättre integrera konst i vårdmiljön och optimera dess positiva effekter på patienternas återhämtning.

Klinisk tillämpbarhet

Resultatet från denna litteraturöversikt kan ligga till grund för att öka kunskap om och förståelse för hur användningen av konst kan omsättas i praktiken. Föreliggande resultat framhäver patienternas upplevelser av konst i vårdmiljön och betonar behovet av att integrera konst i vårdmiljöer för att förbättra patienternas välbefinnande. Vårdinrättningar kan dra nytta av de identifierade fördelarna med konstinterventioner och överväga att inkludera konst i sina vårdmiljöer. Detta kan innebära att skapa utrymmen på sjukhus avsedda för konstutställningar eller att införa konstverk i dagrum och patientrum. Resultatet understryker vikten av att välja konst baserat på patienternas preferenser och tidigare forskning, eftersom dessa tillvägagångssätt har visat sig vara mest effektiva för att konstverk ska bidra till patienternas välbefinnande.

För vårdpersonalen kan denna litteraturöversikt fungera som en påminnelse om konstens positiva inverkan på patienternas välbefinnande. Den bör uppmuntra dem att vara medvetna om, uppmärksamma och stödja användningen av konst som en integrerad del av den personcentrerade vården. Det kan också vara fördelaktigt att erbjuda utbildning för vårdpersonalen om de olika sätten som konst kan användas för att förbättra patienternas upplevelse och främja deras hälsa.

REFERENSER

Artiklar som är markerade med asterisk (*) är inkluderade i studiens resultatdel.

Adajian, T. (2022). The Definition of Art. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*.
<https://plato.stanford.edu/archives/spr2022/entries/art-definition/>

Amoah, K. M. V., Anokye, R., Boakye, S. D., Acheampong, E., Budu-Ainooson, A., Okyere, E., Kumi-Boateng, G., Yeboah, C., & Afriyie, O. J. (2019). A qualitative assessment of perceived barriers to effective therapeutic communication among nurses and patients. *BMC Nursing*, 18(4), 1–8. <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0328-0>

Antonovsky, A. (2001). *Hälsans mysterium*. (1 uppl. 1987). WS Bookswell.

Aristotelses. (1988). *Den Nikomachiska etiken*. Daidalos AB.

Berg, A., Dencker, K., & Skärsäter, I. (1999). *Evidensbaserad omvårdnad: Vid behandling av personer med depressionsjukdomar*. SBU, SFF.

Bergbom, I. (2014). Vårdande vårdmiljöer. I H. Wijk (Red.), *Vårdmiljöns betydelse* (ss. 17–37). Studentlitteratur AB.

*Bowen, M. G., Wells, N. L., Dietrich, M. S., & Sandlin, V. (2015). Art to Heart: The Effects of Staff- Created Art on the Postoperative Rehabilitation of Cardiovascular Surgery Patients. *Medsurg Nursing Journal*, 24(5), 349–355. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26665872>

*Catissi, G., de Oliveira, L. B., da Silva Victor, E., Saviato, R. M., Borba, G. B., Hingst-Zaher, E., Lima, L. M., Bomfim, S. B., & Leao, E. R. (2023). Nature Photographs as Complementary Care in Chemotherapy: A Randomized Clinical Trial. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(16).
<https://doi.org/10.3390/ijerph20166555>

Cilliers, L., & Retief, F. P. (2002). The evolution of the hospital from antiquity to the end of the middle ages. *Curationis*, 25(4), 60–66. <https://doi.org/10.4102/curationis.v25i4.806>

Cork, R. (2012). The healing presence of art: A history of western art in hospitals. *Yale University Press*.

Dhar, N., Chaturvedi, S. K., & Nandan, D. (2013). Spiritual health, the fourth dimension: a public health perspective. *WHO South-East Asia Journal of Public Health*, 2(1), 3–5.
<https://doi.org/10.4103/2224-3151.115826>

Dhar, N., Chaturvedi, S., & Nandan, D. (2011). Spiritual Health Scale 2011: Defining and Measuring 4th Dimension of Health. *Indian Journal of Community Medicine*, 36(4), 275–282. <https://doi.org/10.4103/0970-0218.91329>

Eriksson M., & Lindstrom B. (2005). Validity of Antonovsky's sense of coherence scale: a systematic review. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 59(6), 460–466.
<https://doi.org/10.1136/jech.2003.018085>

Forsberg, C., & Wengström, Y. (2016). *Att göra systematiska litteraturstudier*. Natur & Kultur

Friberg, F. (2022a). Att göra en integrerande sammanställning av kvalitativ forskning – inspirerad av metasyntes. I F. Friberg (red.), *Dags för uppsats - vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 169–182). Studentlitteratur.

Friberg, F. (2022b). Att utforma ett examensarbete. I F. Friberg (red.), *Dags för uppsats - vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 111–127). Studentlitteratur.

Friberg, F. (2022c). Tankeprocessen under examensarbetet. I F. Friberg (red.), *Dags för uppsats - vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 41–56). Studentlitteratur.

Friberg, F. (2022d) Att göra en litteraturöversikt av kvantitativ och kvalitativ forskning. I F. Friberg (red.), *Dags för uppsats - vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 185–198). Studentlitteratur.

Fudickar, A., Konetzka, D., Nielsen, S. M. L., & Hathor, K. (2021). Evidence-based art in the hospital. *Wiener Medizinische Wochenschrift*, 172(9–10), 234–241.
<https://doi.org/10.1007/s10354-021-00861-7>

*Gelo, F., Klassen, A. C., & Gracely, E. (2014). Patient use of images of artworks to promote conversation and enhance coping with hospitalization. *Arts & Health*, 7(1), 42–53.
<https://doi.org/10.1080/17533015.2014.96149>

*George, D. R., Boer, C., Hammer, J., Hopkins, M., King, T., & Green, M. J. (2018). Evaluating the Benefits of Hospital Room Artwork for Patients Receiving Cancer Treatment: A Randomized Controlled Trial. *Journal of Hospital Medicine*, 13(8), 558–561.
<https://doi.org/10.12788/jhm.2915>

Gilmour, J. A. (2006). Hybrid space: constituting the hospital as a home space for patients. *Nursing Inquiry*, 13(1), 16–22. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1800.2006.00276.x>

*Gomez-Urquiza, J. L., Hueso-Montoro, C., Urquiza-Olmo, J., Ibarrondo-Crespo, R., Gonzalez-Jimenez, E., & Schmidt-Riovalle, J. (2016). A randomized controlled trial of the effect of a photographic display with and without music on pre-operative anxiety. *Journal of Advanced Nursing*, 72(7), 1666–1676. <https://doi.org/10.1111/jan.12937>

*Hanson, H., Schroeter, K., Hanson, A., Asmus, K., & Grossman, A. (2013). Preferences for photographic art among hospitalized patients with cancer. *Oncology Nursing Forum*, 40(4), E337–E345. <https://doi.org/10.1188/13.ONF.E337-E345>

Helgesson, G. (2015). *Forskningsetik*. Studentlitteratur.

Hermerén, G., & Sandström, S. (u.å.). Konst. I Nationalencyklopedin. Hämtad 11 september, 2023, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konst>

*Hill, A. M., Crisp, C. C., Shatkin-Margolis, A., Tam, T., Yook, E., Kleeman, S., & Pauls, R. N. (2020). The influence of postoperative environment on patient pain and satisfaction: a

randomized trial. *American Journal of Obstetrics & Gynecology*, 223(2), e271–e278.
<https://doi.org/10.1016/j.ajog.2020.05.006>

*Ho, R. T., Potash, J. S., Fang, F., & Rollins, J. (2015). Art viewing directives in hospital settings effect on mood. *HERD: Health Environments Research & Design Journal*, 8(3), 30–43. <https://doi.org/10.1177/1937586715575903>

Homicki, B., & Joyce, E. K. (2004). Art illuminates patients' experience at the Massachusetts General Hospital Cancer Center. *The Oncologist*, 9(1), 111–114.
<https://doi.org/10.1634/theoncologist.9-1-111>

Huber, M., Knottnerus, J. A., Green, L., van der Horst, H., Jadad, A. R., Kromhout, D., Leonard, B., Lorig, K., Loureiro, M. I., van der Meer, J. W., Schnabel, P., Smith, R., van Weel, C., & Smid, H. (2011). How should we define health? *BMJ*, 343, d4163.
<https://doi.org/10.1136/bmj.d4163>

Huss, E., & Samson, T. (2018). Drawing on the Arts to Enhance Salutogenic Coping with Health-Related Stress and Loss. *Frontiers in Psychology*, 9.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01612>

*Iriagac, Y., Cavdar, E., Karaboyun, K., Avci, O., Tuna, N., & Seber, E. S. (2022). The influence of visual objects and music on anxiety levels of breast cancer patients scheduled to experience chemotherapy for the first time: a prospective randomized clinical study. *Supportive Care in Cancer*, 30(5), 4355–4362. <https://doi.org/10.1007/s00520-021-06778-6>

Jerrhag, D. (u.å.). Hälsa. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 7 september, 2023, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/hälsa>

Järv, H., Eriksson, K., & Ek, S. B. (u.å.). Kultur. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 11 september, 2023, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kultur>

Kristensson, J. (2012). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Natur & Kultur.

Kwame, A., & Petrucka, P. M. (2021). A literature-based study of patient-centered care and communication in nurse-patient interactions: barriers, facilitators, and the way forward. *BMC Nursing*, 20(1), 158. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00684-2>

Langer, E. J., & Rodin, J. (1976). The effects of choice and enhanced personal responsibility for the aged: a field experiment in an institutional setting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34(2), 191–198. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.34.2.191>

*Lee, J., Choi, M. Y., Kim, Y. B., Sun, J., Park, E. J., Kim, J. H., Kang, M., & Koom, W. S. (2017). Art therapy based on appreciation of famous paintings and its effect on distress among cancer patients. *Quality of Life Research*, 26(3), 707–715.
<https://doi.org/10.1007/s11136-016-1473-5>

Liljefors, M. (2022). *Konst som resurs i vården*. Region Skåne.
<https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer/konst-som-resurs-i-varden-max-liljefors-20222.pdf>

Liljefors, M., & Alftberg, Å. (2019). *Konst som resurs i geriatrisk vård: Rapport från ett följeforskningsprojekt om Resa i tid och rum—en konstvandring på Nacka sjukhus*. Region Stockholm.
https://kulturochhalsa.regionstockholm.se/sites/kompetenscentrum/files/konstvandringar_rapport_2019.pdf

*Lone, Z., Hussein, A. A., Khan, H., Steele, M., Jing, Z., Attwood, K., Lin-Hill, J., Davidson, R., & Guru, K. A. (2021). Art Heals: Randomized Controlled Study Investigating the Effect of a Dedicated In-house Art Gallery on the Recovery of Patients After Major Oncologic Surgery. *Annals of Surgery*, 274(2), 264–270.
<https://doi.org/10.1097/SLA.0000000000004059>

Länsstyrelsen Skåne. (u.å.). *Vårdinstitutionernas historia*. Länsstyrelsen Skåne. Hämtad 11 september, från
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/kulturmiljoprogram/kulturmiljoprogram-skanes-historia-och-utveckling/kulturmiljoprogram-administrativa-landskap/varthistoria.html>

Mastors, P. (2018). What do patients want, need, and have the right to expect? *Nursing Administration Quarterly*, 42(3), 192-198. <https://doi.org/10.1097/NAQ.0000000000000297>

*McCabe, C., Roche, D., Hegarty, F., & McCann, S. (2013). 'Open Window': a randomized trial of the effect of new media art using a virtual window on quality of life in patients' experiencing stem cell transplantation. *Psychooncology*, 22(2), 330–337.
<https://doi.org/10.1002/pon.2093>

McKahan, D. C. (1993). Healing environments: Healing by design – therapeutic environments for healthcare. *Journal of Healthcare Design*, 64(8), 159–166.

Nationalencyklopedin. (u.å.). Vårdmiljö. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 11 september, 2023, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/vardmiljo>

*Nielsen, S. L., Fich, L. B., Roessler, K. K., & Mullins, M. F. (2017). How do patients actually experience and use art in hospitals? The significance of interaction: a user-oriented experimental case study. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 12(1), 1267343. <https://doi.org/10.1080/17482631.2016.1267343>

Nightingale, F. (1924). *Notes on Nursing*. Svensk sjuksköterskeförenings förlag. Harrison & Sons.

Norouzinia, R., Aghabarari, M., Shiri, M., Karimi, M., & Samami, E. (2016). Communication barriers perceived by nurses and patients. *Global Journal of Health Science*, 8(6), 65–74. <https://doi.org/10.5539/gjhs.v8n6p65>

Pevsner, N. (1979). *A history of building types*. Princeton University Press.

Region Stockholm. (u.å.). *Hälsofrämjande hälso- och sjukvård*. Region Stockholm. Hämtad 19 september, 2023, från <https://www.regionstockholm.se/verksamhet/halsa-och-varld/folkhalsa/halsoframjande-halso--och-sjukvard/>

Region Stockholm. (2022). *Offentlig konst i Region Stockholm*. Region Stockholm. Hämtad 19 september, 2023, från <https://kultur.regionstockholm.se/konst>

Rosén, M. (2017). Systematisk litteraturöversikt. I M. Henricson (red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (ss.375–391). Studentlitteratur.

Henricson & Bilhult. (2017). Kvalitativ metod. I M. Henricson (red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (ss.115). Studentlitteratur.

Rothman, J. (2014, December 16). The meaning of “culture”. *The New Yorker*.
<https://www.newyorker.com/books/joshua-rothman/meaning-culture>

Sarvimäki, A., & Stenbock-Hult, B. (1991). *Vård: Ett uttryck för omsorg*. Almqvist & Wiksell.

Seel, M. (2014). Active Passivity: On the Aesthetic Variant of Freedom. *Estetika: The Central European Journal of Aesthetics*, 51(2), 269–281. <https://doi.org/10.33134/eeja.127>

Segesten, K. (2022a). Användbara texter. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 65–78). Studentlitteratur.

Segesten, K. (2022b). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 139–143). Studentlitteratur.

SFS 2003:460. *Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor*. Hämtad 9 november, 2020, från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460

Statens Konstråd. (u.å). Enprocentsregeln världen runt. I *Statens Konstråd*. Hämtad 16 september, 2023, från <https://statenskonstrad.se/arbete-med-konst-i-offentliga-miljoer/finansiering-av-offentlig-konst/enprocentsregeln-varlden-runt/>

Stichler, J. F. (2001). Creating healing environments in critical care units. *Critical Care Nursing Quarterly*, 24(3), 1-20. <https://doi.org/10.1097/00002727-200111000-00002>

*Suter, E., & Baylin, D. (2007). Choosing art as a complement to healing. *Applied Nursing Research*, 20(1), 32–38. <https://doi.org/10.1016/j.apnr.2005.11.004>

Svensk sjuksköterskeförening. (2020). *Hälsofrämjande omvårdnad*. Hämtad 11 september, 2023, från <https://swenurse.se/om-oss---profession-vision-politik/kunskapsområdet-omvardnad/halsoframjande-omvardnad>

Svensk sjuksköterskeförening. (2010). *Sjuksköterskans profession*. Hämtad 11 september, 2023, från <https://swenurse.se/download/18.21c1e38d17597745926153c6/1605101079996/Sjuksk%C3%B6terskans%20profession.pdf>

Svensk sjuksköterskeförening. (2010). *Vårdmiljöns betydelse*. Hämtad 11 september, 2023, från <https://swenurse.se/download/18.21c1e38d175977459261545a/1605101845570/Vårdmiljöns%20betydelse.pdf>

Svensk sjuksköterskeförening. (2016) *Värdegrund för omvårdnad*. Hämtad 11 september, 2023, <https://swenurse.se/download/18.9f73344170c003062314be/1584005152878/värdegrund%20för%20omvårdnad%20reviderad%202016.pdf>

*Trevisani, F., Casadio, R., Romagnoli, F., Zamagni, M. P., Francesconi, C., Tromellini, A., Di Micoli, A., Frigerio, M., Farinelli, G., & Bernardi, M. (2010). Art in the hospital: its impact on the feelings and emotional state of patients admitted to an internal medicine unit. *Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 16(8), 853–859. <https://doi.org/10.1089/acm.2009.0490>

Ulrich, R. S. (1991). Effects of interior design on wellness: theory and recent scientific research. *Journal of Health Care Interior Design*, 3, 97–109. https://www.researchgate.net/profile/Roger-Ulrich-2/publication/13173950_Effects_of_interior_design_on_wellness_Theory_and_recent_scientific_research/links/5633462708ae5848780aafde/Effects-of-interior-design-on-wellness-Theory-and-recent-scientific-research.pdf?tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19

Wengström, E. (2019). *Frågor och svar om konsten på Karolinska Universitetssjukhuset Solna*. Region Stockholm. Hämtad 28 april, 2023, från <https://kultur.regionstockholm.se/fragor-och-svar-om-nks#overlay-context=>

Wijk, H. (2014). Personcentrerad utformning av vårdmiljön. I H. Wijk (Red.), *Vårdmiljöns betydelse* (ss. 43–52). Studentlitteratur AB.

Wik, A. (2015). *Konsten att vara specifik – om konst i vården*. Kulturförvaltningen, Stockholms läns landsting. https://kultur.regionstockholm.se/sites/kultur/files/konsten_att_vara_specifik_150610.pdf

Wikström, B. M. (2003). Health professionals' experience of paintings as a conversation instrument: a communication strategy at a nursing home in Sweden. *Applied Nursing Research*, 16(3), 184–188. [https://doi.org/10.1016/S0897-1897\(03\)00049-1](https://doi.org/10.1016/S0897-1897(03)00049-1)

Wikström, B. M. (2010) *Konstbilden i vardarbetet, ett kommunikativt redskap*. Socialmedicinsk tidskrift. https://www.researchgate.net/profile/Britt-Maj-Wikstroem/publication/279662335_Konstbilden_i_vardarbetet_ett_kommunikativt_redskap/links/5731cbb508ae100ae55856ff/Konstbilden-i-vardarbetet-ett-kommunikativt-redskap.pdf?tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19

Wikström, B. M. (2014). Konstbilden – en resurs i vården. I H. Wijk (Red.), *Vårdmiljöns betydelse* (ss. 207–227). Studentlitteratur AB.

Williams, R. (1985). *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. Oxford University Press.

Williams, A. M., & Irurita, V. F. (2005). Enhancing the therapeutic potential of hospital environments by increasing the personal control and emotional comfort of hospitalized patients. *Applied Nursing Research*, 18(1), 22–28. <https://doi.org/10.1016/j.apnr.2004.11.001>

Willman, A. (2009). Hälsa och välbefinnande. I A. Edberg & H. Wijk (Red.), *Omvårdnadens grunder: Hälsa och ohälsa* (ss. 27–42). Studentlitteratur.

Willman, A., Bahtsevani, C., Nilsson, R., & Sandström, B. (2016). *Evidensbaserad omvårdnad: En bro mellan forskning och klinisk praktik* (4:e uppl.). Studentlitteratur.

World Health Organization. (2022). *Constitution*. <https://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/constitution-en.pdf?ua=1>

Ylikangas, C. (2015). Miljö - Ett vårdvetenskapligt begrepp. I L. Wiklund Gustin & I. Bergbom (Red.), *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik* (ss. 269–280). Studentlitteratur.

Östlundh, L. (2022). Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats. Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (4. uppl., ss. 79–111). Studentlitteratur.

Sophiahemmet Högskolas bedömningsunderlag för vetenskaplig klassificering samt kvalitet avseende studier med kvantitativ och kvalitativ metodansats, modifierad utifrån Berg, Dencker och Skärsäter (1999) och Willman, Bahtsevani, Nilsson och Sandström (2016).

BILAGA A

KOD OCH KLASSIFICERING	VETENSKAPLIG KVALITET		
	I = Hög kvalitet	II = Medel	III = Låg kvalitet
Randomiserad kontrollerad studie/Randomised controlled trial (RCT) är prospektiv och innebär jämförelse mellan en kontrollgrupp och en eller flera experimentgrupper.	Större välplanerad och välgenomförd multicenterstudie med adekvat beskrivning av protokoll, material och metoder inklusive behandlingsteknik. Antalet deltagare tillräckligt stort för att besvara frågeställningen. Adekvata statistiska metoder.	*	Randomiserad studie med få deltagare och/eller för många delstudier, vilket ger otillräcklig statistisk styrka. Bristfälligt antal deltagare, otillräckligt beskrivet eller stort bortfall.
Klinisk kontrollerad studie/Clinical controlled trial (CCT) är prospektiv och innebär jämförelse mellan kontrollgrupp och en eller flera experimentgrupper. Är inte randomiserad.	Välplanerad och välgenomförd studie med adekvat beskrivning av protokoll, material och metoder inklusive behandlingsteknik. Antalet deltagare tillräckligt stort för att besvara frågeställningen. Adekvata statistiska metoder.	*	Begränsat/för få deltagare, metoden otillräckligt beskriven, brister i genomförande och tveksamma statistiska metoder.
Icke- kontrollerad studie (P) är prospektiv men utan relevant och samtida kontrollgrupp.	Väldefinierad frågeställning, tillräckligt antal deltagare och adekvata statistiska metoder.	*	Begränsat/för få deltagare, metoden otillräckligt beskriven, brister i genomförande och tveksamma statistiska metoder.
Retrospektiv studie (R) är en analys av historiskt material som relateras till något som redan har inträffat, exempelvis journalhandlingar.	Antal deltagare tillräckligt stort för att besvara frågeställningen. Väl planerad och genomförd studie med adekvat beskrivning av protokoll, material och metoder.	*	Begränsat/för få deltagare, metoden otillräckligt beskriven, brister i genomförande och tveksamma statistiska metoder.
Kvalitativ studie (K) är vanligen en undersökning där avsikten är att studera fenomen eller tolka mening, upplevelser och erfarenheter utifrån de utforskades perspektiv. Avsikten kan också vara att utveckla begrepp och begreppsmässiga strukturer (teorier och modeller).	Klart beskriven kontext. Motiverat urval. Välbeskriven urvalsprocess, datainsamlingsmetod, transkriberingsprocess och analysmetod. Beskrivna tillförlitlighets/ reliabilitetshänsyn. Interaktionen mellan data och tolkning påvisas. Metodkritik.	*	Dåligt/vagt formulerad frågeställning. Deltagargruppen är otillräckligt beskriven. Metod/analys otillräckligt beskriven. Bristfällig resultatredovisning.

* Några av kriterierna utifrån I = Hög kvalitet är inte uppfyllda men den vetenskapliga kvaliteten värderas högre än III = Låg kvalitet.

Matris över inkluderade artiklar

BILAGA B

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Bowen, M. G., Wells, N. L., Doetrich, M. S., Sandlin, V. 2015 USA	Art to Heart: The Effects of Staff-Created Art on the Postoperative Rehabilitation of Cardiovascular Surgery Patients	Att undersöka om visuell konst kan användas som ett motivationsverktyg för att öka patientens förmåga att gå och röra sig efter hjärtkirurgi.	<u>Design:</u> Klinisk kontrollerad studie med kvasiexperimentell design <u>Urval:</u> Patienter som hade genomgått hjärtkirurgiska ingrepp och behövde mobiliseras postoperativt. Deltagare uteslöts om de var ordinerade att vara sängliggandes under den tidiga postoperativa perioden. <u>Datainsamling:</u> Frågeformulär, POMS-SF (Profile of Mood States - Short Form), under interventionen samt vid utskrivning. Information om rörelsefrekvens och avstånd hämtades från patientens elektroniska journal. <u>Dataanalys:</u> Statistisk analys med hjälp av SSPS version 18.0.	90 (4)	Bland samtliga deltagare minskade den totala negativa stämningspåverkan från inskrivningen på avdelningen till utskrivningen. Av deltagarna i personal-konstgruppen uppgav 87% att konsten uppmuntrade dem att gå, jämfört med 54% i sjukhus-konstgruppen. Utav deltagarna i personal-konstgruppen rapporterade 67% samt 38% utav de i sjukhus-konstgruppen, att konsten ändrade deras inställning till att gå.	CCT II

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Catissi, G., Bernardes de Oliveira, L., Victor, E., Savieto, R M., Borba, G B., Hingst-Zaher, E., Lima, L M., Bomfim, S B., Leao, E R. 2023 Brasilien	Nature Photographs as Complementary Care in Chemotherapy: A Randomized Clinical Trial	Att undersöka effekten av naturfotografier på hanteringen av kliniska symtom relaterade till kemoterapi och utvärdera den terapeutiska potentialen av att betrakta fotografier av naturen på cancerpatienters positiva/negativa känslor.	<u>Design:</u> Randomiserad klinisk studie <u>Urval:</u> Patienter av båda kön, över 18 år, med stabilt kliniskt tillstånd och förmåga till kommunikation, och som befann sig i processen att genomgå infusion av cellgiftsbehandling för olika typer av cancer, inkluderades i studien. Exklusionskriterierna omfattade patienter som fick immunoterapiinfusion, individer med synnedsättning samt patienter som upplevde biverkningar eller försämring av sitt kliniska tillstånd under intervju- eller interventionsperioden. <u>Datainsamling:</u> Enkäter, Connectedness to Nature Scale (CNS), samt Positiv Affekt / Negativ Affekt- skalan (PANAS) och Edmonton Symptom Assessment System (ESAS) före och efter interventionen i samtliga interventions- och kontrollgrupper. <u>Dataanalys:</u> Resultatet analyserades med hjälp av generaliserade skattningsekvationer, linjära modeller med kvasi-likfördelning, samt olika statistiska analyser.	174 (2)	Resultaten visade en påtaglig minskning av negativa känslor i interventionsgruppen och en måttlig minskning i kontrollgruppen. Dessutom noterades en signifikant minskning av smärta, trötthet, sorg och ångest i interventionsgruppen. Fotografier av naturen kan vara ett användbart verktyg för att hantera kliniska och fysiologiska symtom hos cancerpatienter som genomgår kemoterapi.	RCT I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Gelo, F., Klassen, A. C., Gracely, E. 2015 USA	Patient use of images of artworks to promote conversation and enhance coping with hospitalization	För att utforska hur visuella konstverk kan användas på ett andligt sätt för att underlätta samtal med sjukhuspatienter om deras upplevelser av sjukdom och vistelse på sjukhus, med målet att förbättra patienternas förmåga att hantera situationen och deras välbefinnande.	<u>Design:</u> Kvalitativ intervjustudie <u>Urval:</u> Ett målinriktat urval på 20 patienter. Kaplaner från ett kliniskt självvårdsutbildningsprogram på ett stort stadssjukhus hänvisade patienter för deltagande i studien. <u>Datainsamling:</u> Inspelade semi-strukturerade patientintervjuer <u>Dataanalys:</u> Tematisk analys.	20 (-)	90% av patienterna upplevde erfarenheten som positiv. Resultaten antyder att användningen av bilder kan underlätta samtal och förbättra välbefinnandet hos inlagda patienter. Patienterna rapporterade att de upplevde en ökande känsla av hopp, frid, tröst, sinnesro och förmågan att se en "större helhet".	K II

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
George, D R., De Boer, C., Hammer, J., Hopkins, M., King, T., Green, M J. 2018 USA	Evaluating the benefits of hospital room artwork for patients receiving cancer treatment: A randomized controlled trial.		<u>Design:</u> Randomiserad kontrollerad studie <u>Urval:</u> Patienter som talade engelska, var över 19 år, var utan kognitiv nedsättning, var inlagda för cancerrelaterade behandlingar och som krävde sjukhusvistelse på minst tre dagar. <u>Datainsamling:</u> Enkäter och frågeformulär användes för att mäta ångest, sinnesstämning, depression, upplevelse av kontroll, smärta, livskvalitet och bedömning av omgivningen. <u>Dataanalys:</u> Analyses of covariance (ANCOVA) användes tillsammans med andra statistiska analyser.	203 (17)	Målningar i patienternas vårdrum hade ingen påverkan på de utvärderade psykologiska eller kliniska resultaten. Däremot hade patienter med målningar i sina rum mer positiva uppfattningar om sjukhusmiljön.	RCT II

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Gomez-Urquiza, J L., Hueso-Montoro, C., Urquiza-Olmo, J., Ibarrondo-Crespo, R., Gonzales-Jimenez, E., Schmidt-Riovalle, J. 2015 Spanien	A randomized controlled trial of the effect of a photographic display with and without music on pre-operative anxiety	Att undersöka effekten av en fotoutställning på patienters preoperativ ångest på en öron-, näs- och halskirurgienhet, både enskilt och i kombination med musik.	<u>Design:</u> Randomiserad kontrollerad klinisk studie <u>Urval:</u> Män och kvinnor mellan 25–50 år, som skulle genomgå olika kirurgiska ingrepp vid öron-, näs- och halsavdelningen inkluderades i studien. De som hade tidigare genomgått kirurgiska ingrepp, personer med kognitiv nedsättning och högt blodtryck, samt de som hade fått receptbelagd ångestmedicin för operationsdagen, exkluderades från studien. <u>Datainsamling:</u> State-Trait Anxiety Inventory enkäten användes för att mäta nivån av ångest, tillsammans med en speciellt utformad enkät, Ad-hoc, användes. <u>Dataanalys:</u> Statistisk analys med hjälp av IBM SPSS Statistics 20.	189 (9)	Kombinationen av fotoutställningen och musik visade sig vara mer effektiv för att minska preoperativ ångest än både standardinterventionen och enbart fotoutställningen.	RCT I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Hanson, H., Schroeter, K., Hanson, A., Asmus, K., Grossman, A. 2013 USA	Preferences for photographic art among hospitalized patients with cancer	Att fastställa cancerpatienters preferenser för att betrakta fotografisk konst i en sjukhusmiljö för inneliggande patienter och att utvärdera effekten av att betrakta fotografisk konst.	<u>Design:</u> Kvantitativ studie inkluderande kvalitativa öppna enkätfrågor. <u>Urval:</u> Män och kvinnor mellan 19–85 år, hospitaliserade för cancerbehandling. <u>Datainsamling:</u> En pappersenkät, Visual Art Research Survey. <u>Dataanalys:</u> Statistisk analys med hjälp av SPSS v. 17 användes samt tematisk analys för att analysera den kvalitativa datan.	146 (66)	96% av deltagarna tyckte om att titta på fotografierna och upplevde att de bidrog till distraktion och återhämtning. Patienternas preferenser för en specifik kategori av fotokonst påverkades av både fotografiernas psykofysiska och psykologiska kvaliteter samt av patienternas egna humör och personliga egenskaper.	(P) I
Hill, M. A., Crisp, C. C., Shatkin-Margolis, A., Tam, T., Yook, E., Kleeman, S., Pauls, N. R. 2020 USA	The influence of postoperative environment on patient pain and satisfaction: a randomized trial	Att undersöka om tillsatsen av en naturlig landskapsbild och musik i postoperativa sjukhusrum skulle resultera i förbättrad smärta och ökad tillfredsställelse bland inlagda patienter som genomgår kirurgi för bäckenrekonstruktion.	<u>Design:</u> Enkel-blindad randomiserad kontrollerad studie <u>Urval:</u> Personer mellan 18 och 85 år gamla, som talade engelska och var schemalagda för att genomgå bäckenkirurgi för behandling av framfall av bäckenorganen. Patienter med en historik av kronisk smärta eller missbruk exkluderades. <u>Datainsamling:</u> VAS-skala användes i båda grupper, samt specifika enkätfrågor om landskapsfotografier och musik i interventionsgruppen. <u>Dataanalys:</u> Statistisk analys utfördes med hjälp av SPSS version 22.	133 (41)	Resultaten indikerade att musik och landskapsbilder inte påverkade patienternas smärtnivåer efter operationen. Dock hade dessa interventioner en positiv inverkan på den postoperativa upplevelsen, inklusive faktorer som distraktion och återhämtning.	RCT II

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Ho, R. T. H., Potash, J. S., Fang, F., Rollins, J. 2015 Kina	Art viewing directives in hospital settings effect on mood	Att fastställa effekten som direktiv vid betraktande av konst i sjukhusmiljö hade på välbefinnandet, samt att undersöka den respons konstutställningen, som betonade medkänsla gentemot patienters lidande, gav.	<u>Design:</u> Kvalitativ studie med kvantitativ ansats <u>Urval:</u> Personer som befann sig på sjukhuset och visade engagemang för konstutställningen. <u>Datainsamling:</u> Enkäter och semi-strukturerade intervjuer. Brief Mood Introspection Scale användes för att utvärdera deltagarnas känslomässiga tillstånd både före och efter interventionen. <u>Dataanalys:</u> Statistisk analys av kvantitativ data, med hjälp av SPSS, samt tematisk analys av kvalitativ data.	97 (-)	Patienter som följde vägledande direktiv uppvisade tydliga förbättringar i sitt humör, vilket avspeglades i ökad känsla av behag, ökad lugn och en mer positiv sinnesstämning. Att erbjuda möjligheten att betrakta konst på sjukhus och att ta sig tid för konstreflektion kan vara till stor hjälp när det kommer till att hantera eller temporärt lindra de psykologiska aspekterna av smärta och lidande.	(K) II

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Iriagac, Y., Cavdar, E., Karaboyun, K., Avci, O., Tuna, N., Seber, E. S. 2022 Turkiet	The influence of visual objects and music on anxiety levels of breast cancer patients scheduled to experience chemotherapy for the first time: a prospective randomized clinical study.	Att undersöka hur visuella objekt tillsammans med musik påverkar ångestnivåerna hos bröstcancerpatienter som är på väg att genomgå sin första omgång kemoterapi som dagpatienter.	<u>Design:</u> Randomiserad kontrollerad studie <u>Urval:</u> Bröstcancerpatienter mellan 18–60 år, planerade för behandling med kemoterapi. Patienter av manligt kön, med metastaserande bröstcancer, diagnos eller misstanke om epilepsi, historik av tidigare kemoterapi, syn- eller hörselnedsättning, som inte kunde få behandling via perifer intravenös väg, och de som inte gav sitt samtycke för deltagande exkluderades från studien. <u>Datainsamling:</u> Patienternas hjärtfrekvens mättes efter att de hade väntat i minst en halvtimme i väntrummet. Under besöket med onkologen genomfördes intervjuer där onkologen även fyllde i enkäterna "Hospital Anxiety and Depression Scale" (HADS) och "State-Trait Anxiety Inventory" (STAI) för att bedöma patienternas tillstånd. <u>Dataanalys:</u> Statistiska analyser utfördes med hjälp av statistikprogramvaran SPSS version 24.	104 (-)	Resultaten från både HADS- och STAI-ångestskalorna var lägre hos patienter som väntade i interventionsväntrummet jämfört med de som väntade i det vanliga väntrummet. Hos patienter i interventionsgruppen var även den genomsnittliga hjärtfrekvensen lägre. Inga skillnader kunde observeras mellan grupperna när det gällde resultaten från HADS-depressionsskalan.	(RCT) I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Lee, J., Choi, M Y., Kim, Y B., Sun, J., Park, E J., Kim, J H., Kang, M., Koom, W S. 2016 Schweiz	Art therapy based on appreciation of famous paintings and its effect on distress among cancer patients.	Att utvärdera effekten av konstterapi baserad på uppskattning av kända konstverk för att minska ångest och depression hos cancerpatienter som genomgår strålbehandling.	<u>Design:</u> Kvalitativ studie med kvantitativ anstats. <u>Urval:</u> Patienter som var över 18 år och hade diagnostiserats med cancer, som skulle genomgå fyra veckor eller mer av strålbehandling, hade en god allmän hälsostatus (enligt ECOG-skalan), kunde kommunicera verbalt och förstod de enkäter som användes för datainsamling, inkluderades i studien. Exklusionskriterier var patienter med okontrollerade samtida medicinska eller psykiatriska sjukdomar, de som behandlades med antidepressiva, lugnande eller ångestdämpande läkemedel, samt patienter med svår anemi. <u>Datainsamling:</u> Patienterna deltog i totalt åtta konstterapisessioner i samband med strålbehandlingarna. Varje session bestod av individuella intervjuer mellan terapeuter och patienter. Alla patienter fyllde i individuella frågeformulär före den första sessionen, efter den fjärde sessionen och efter den sista sessionen. <u>Dataanalys:</u> Statistiska analyser utfördes med hjälp av SPSS Statistics 20. Samtliga statistiska tester var tvåsidiga.	24 (4)	Efter interventionen uppfyllde färre patienter kriterierna för svår ångest eller depression enligt HADS (Hospital Anxiety and Depression Scale) och HDRS (Hamilton Depression Rating Scale). Studien visade att konstterapi, baserad på uppskattning av kända konstverk, signifikant förbättrade ångest och depression relaterade till cancer samt minskade förekomsten av svår ångest och depression under cancerbehandlingen. Inga signifikanta förändringar observerades i de övergripande cancerrelaterade symptomen enligt ESAS (Edmonton Symptom Assessment Scale).	K II

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Lone, Z., Hussein, A. A., Khan, H., Steele, M., Jing, Z., Attwood, K., Lin-Hill, J., Davidson, R., Guru, A. K. 2021 Italien	Art Heals: Randomized Controlled Study Investigating the Effect of a Dedicated In-house Art Gallery on the Recovery of Patients After Major Oncologic Surgery	Att undersöka hur exponering för ett specialanpassat konstgalleri under perioperativ period påverkar återhämtningen hos patienter som genomgår avancerade onkologiska ingrepp.	<u>Design:</u> Randomiserad kontrollerad studie <u>Urval:</u> Patienter som genomgick onkologiska kirurgiska ingrepp och förväntades stanna minst 2 dagar postoperativt. Patienter med nedsatt kognitiv förmåga, psykiatriska sjukdomar, svår smärta som krävde kontinuerlig övervakning eller blindhet uteslöts från studien. <u>Datainsamling:</u> Samtliga patienter besvarade enkäter före sessionen som bedömde deras grundläggande kunskap om konst, samt smärta, ångest, hopp och mentalt välmående. Efter interventionen besvarade patienterna fyra validerade enkäter för att mäta deras smärta (Pain Rating Scale), hopp (Herth Hope Index), ångest (State-trait anxiety inventory for adults) och mentala välbefinnande (Warwick-Edinburgh mental wellbeing scale). <u>Dataanalys:</u> En regressionsanalys genomfördes för att jämföra resultaten mellan de två studiegrupperna. Statistiska analyser utfördes med hjälp av SAS version 9.4.	83 (3)	Gruppen som exponerades för konst upplevde högre hopp, lägre ångest och bättre mentalt välbefinnande än standardvårdsgruppen. Det fanns ingen statistiskt signifikant skillnad i smärtnivåerna mellan grupperna och statistiskt signifikanta förändringar i de fysiologiska parametrarna.	RCT I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
McCabe, C., Roche, D., Hegarty, F., McCann, S. 2011 Irland	'Open Window': a randomized trial of the effect of new media art using a virtual window on quality of life in patients' experiencing stem cell transplantation	Att mäta den psykologiska effekten av en konstnärlig intervention på patienter som är inlagda på sjukhus och utforska hur detta kan förbättra deras livskvalitet.	<u>Design:</u> Randomiserad kontrollerad studie med kvalitativ ansats <u>Urval:</u> Patienter som remitterades för stamcellstransplantation på grund av hematologiska maligniteter eller aplastisk anemi och för vilka all vård skulle ges vid St. James's Hospital. <u>Datainsamling:</u> Semistrukturerade intervjuer genomfördes samt en enkätundersökning. <u>Dataanalys:</u> Statistiska analyser utfördes med SPSS version 17.0 för kvantitativ data, och programmet NVivo 7 användes för analys av kvalitativ data.	199 (19)	Deltagarna i interventionsgruppen hade betydligt lägre nivåer av ångest och depression före transplantationen. Konstinterventionen hade en positiv inverkan på livskvalitet och förbättrade patienternas upplevelser av att genomgå en stamcellstransplantation. Enkätundersökningen visade att 64% av deltagarna i interventionsgruppen rapporterade att Open Window (OW) hjälpte dem att hantera känslan av avskildhet/isolering, och 74% ansåg att det gav dem en känsla av anslutning till omvärlden.	RCT I
Nielsen, L. S., Fich, B. L., Roessler, K. K., Mullins, F. M. 2017 Danmark	How do patients actually experience and use art in hospitals? The significance of interaction: a user-oriented experimental case study	Att förstå patienters välbefinnande och tillfredsställelse samt för att kvalificera de nuvarande riktlinjerna för användning av konst på sjukhus.	<u>Design:</u> Kvalitativ studie <u>Urval:</u> Patienter i ett sjukhusdagsrum, i åldrarna 20 till 91 år. De var fysiskt mobila och mentalt klara. <u>Datainsamling:</u> Semi-strukturerade intervjuer samt observationer. <u>Dataanalys:</u> Transkriberade intervjuer och fältanteckningarna från observationer och samtal kodades med hjälp av programvaran Nvivo och analyserades individuellt med kvalitativa metoder.	30 (-)	Studien visar att konst bidrar till att skapa en miljö och atmosfär där patienter kan känna sig trygga, socialisera, upprätthålla en koppling till världen utanför sjukhuset och stödja identiteten. Närvaron av visuell konst på sjukhus förbättrar hälsoresultaten genom att öka patienters välbefinnande som en utvidgad form av hälso- och sjukvård.	K I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Suter, E. & Baylin, D. 2005 USA	Choosing art as a complement to healing	Att undersöka om det lokalt utvecklade programmet "Art à la Carte" är gynnsamt för patienter, deras familjer och vänner, sjukhuspersonal och volontärer inom "Art à la Carte".	<u>Design:</u> Kvalitativ semistrukturerad intervjustudie <u>Urval:</u> Lämpliga patienter och deras familjer samt vänner som var kopplade till Unit 57 på Foothills Medical Center och hade varit på enheten i minst fem dagar, identifierades och rekryterades av sjuksköterskepersonalen. <u>Datainsamling:</u> Enskilda intervjuer genomfördes med hjälp av en semistrukturerad intervjuguide. Intervjuerna spelades in och transkriberades. <u>Dataanalys:</u> Tematisk analys.	37 (-)	Konsten gav en personlig prägel åt den annars sterila sjukhusmiljön och bidrog till att förbättra patienternas sinnesstämning. Konsten främjade interaktionen mellan vårdpersonal, patienter och deras närstående. Att få möjligheten att välja ett konstverk hjälpte även patienterna att återfå en känsla av kontroll.	K I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet

Författare År (för publikation) Land (där studien genomfördes)	Titel	Syfte	Metod (Design, urval, datainsamling och analys)	Deltagare (bortfall)	Resultat	Typ Kvalitet
Trevisani, F., Casadio, R., Romagnoli, F., Zamagni, M. P., Francesconi, C., Tromellini, A., Di Micoli, A., Frigerio, M., Farinelli, G., Bernardi, M. 2010 Italien	Art in the hospital: its impact on the feelings and emotional state of patients admitted to an internal medicine unit	Att bedöma hur konsten påverkar patienters anpassning till sjukhusmiljön och de faktorer som påverkar detta utfall.	<u>Design:</u> Kvalitativ studie <u>Urval:</u> 148 män och 96 kvinnor, mellan 19-89 år, som blev inlagda på internmedicinavdelningen mellan augusti 2005 och juni 2006. Exklusionskriterier var patienter med sjukhusvistelser som varade kortare än 3 dagar, patienter som var sängliggande samt blinda patienter. <u>Datainsamling:</u> Två enkäter som utvecklats av en tvärvetenskaplig expertpanel. Den första enkäten undersökte fysiskt, emotionellt och socialt/familjemässigt välmående och den andra enkäten bedömde besöksfrekvensen av släktingar/vänner, bedömningen av avdelningens funktion samt fotoutställningen. Slutligen bedömdes deltagarnas kliniska status av den ansvariga specialist enligt ECOG (Eastern Cooperative Oncology Group). <u>Dataanalys:</u> Statistiska analyser utfördes med hjälp av statistikprogramvaran SPSS 13.0.	244 (5)	För de flesta patienter bidrog fotografierna till en trevligare vistelse på sjukhuset. Genom att betrakta bilderna upplevde patienterna en positiv effekt på deras återhämtning och det hjälpte dem att bättre hantera de påfrestningar som en sjukhusvistelse medför. Sannolikheten att uppnå ett positivt resultat med fotografier minskade gradvis när den kliniska statusen försämrades (med 53% i ECOG-status (Eastern Cooperative Oncology Group-status) 1 och 71% i ECOG-status 2 jämfört med ECOG-status 0).	K I

Randomiserad kontrollerad studie (RCT), Klinisk kontrollerad studie (CCT), Icke - kontrollerad studie (P), Retrospektiv studie (R), Kvalitativ studie (K)
I = Hög kvalitet, II = Medel kvalitet, III = Låg kvalitet